

ΚΟΝΙΤΣΑ

28. ΣΕΠΤΕΜΒΡΗΣ - ΟΚΤΩΒΡΗΣ 1989

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.
Εθνική Αντίσταση, Α. Παπαχρήστου .	134
Το Παγούρι, Σ. Οικονόμου	137
Το δοξασμένο πανηγύρι, Λ. Εζνεπίδη .	139
Η δοξασμένη κοιλάδα, Η. Παπαζήση	139
Απάντηση κ. Θ. Ζιώγα	142
Το λίκνισμα, Ν. Γκουντουβά	149
Τα τοπωνύμια Δροσοπηγής, Θ. Ζιώγα	152
Λίγα ιστορικά από Τουρκίας στην Κόνιτσα	
Β. Βουρδούκα	153
Ομοσπονδία Αδελφοτήτων	155
Το Ίδρυμα Δόβα στην Κόνιτσα,	
Α. Κολιού	157
Νοσοκομείο Κόνιτσας, Ν. Ρεμπέλη ..	159
Ιστορικό Αρχείο Α. Ευθυμίου	160
Κεφαλοχώρι, Σ. Φασούλη	162
Ποιήματα: Δ.Κηπουρού-Ν.Τζουμέρκα.	164
Ειδήσεις	165
Σχόλια	166

Φωτογραφία: Σωτήρη
Τουφίδη

Εκδίδεται από Συντακτική
Επιτροπή

Ανδρέου Ηλίας
Ζώτος Θεόφιλος
Τουφίδης Σωτήρης
Τσιάγκης Ίκαρος
Τσούβαλη Κατερίνα

Υπεύθυνος σύμφωνα
με το Νόμο:

Σωτ. Τουφίδης
Κόνιτσα 44.100
Τηλ. (0655)
22.464 — 22.212

Ετήσια συνδρομή: Εσωτερικού Δρχ 500
Εξωτερικού, Δολ. U.S.A. 20. Αυστραλ. 30
Αλληλογραφία - Συνδρομές - Εμβάσματα
στον υπεύθυνο του περιοδικού Σ. Τουφίδη,
ή στο βιβλιοπωλείο «ΕΛΕΓΕΙΟ» Θ. Ζώτου, Κόνιτσα

Για την Αθήνα, στο Νικολ. Δ. Καζαμία
Εμμ. Μπενάκη 24. Τηλ. 36 27 725

Ἴταλικά λάφυρα: Οἱ στρατιῶτες στὸ Ἀλβανικὸ Μέτωπο πανηγυρίζουν

Ἐφοδος τὰ ξημερώματα

ΕΘΝΙΚΗ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ

Αναμνήσεις από το Ε.Α.Μ.

στο χωριό μου Καστάνιανη.

του Αντρέα Παπαχρήστου

Μέσα στην μαύρη εποχή του 41-42, με την κατάκτηση της χώρας μας από τους φασίστες Γερμανούς και Ιταλούς, μες στην πείνας γύμνια κι εξαθλίωση, ένα ελπιδοφόρο φως φάνηκε να θερμαίνει τον κάθε Έλληνα και την κάθε Ελληνίδα. Το φως της Ανάστασης του Γένους που «μόνο λίγον καιρό ξαποσταίνει και ξανά προς τη δόξα τραβά».

Φλογεροί πατριώτες, με σκοπό την αντίσταση κατά των κατακτητών, άρχισαν να οργανώνουν το λαό· παρ' όλες τις δύσκολες συνθήκες και με κίνδυνο μεγάλο, σε λίγους μήνες όλοι σχεδόν οι κάτοικοι της περιοχής και του χωριού μας, μ' ενθουσιασμό, βρέθηκαν στο Ε.Α.Μ.

Αμέσως η οργάνωση άρχισε να καταπιάνεται μ' όλα τα ζητήματα του τόπου, βάζοντας σα στόχο πρώτα την επιβίωση του λαού και εν συνεχείας το διώξιμο των κατακτητών.

Απ' ό,τι θυμάμαι, την πρωτοβουλία στο δικό μας χωριό, Καστάνιανη, πήραν οι τότε δάσκαλοί μας Γιώργος και Τάσος Πριμηκύρης, Κώστας Παπανικολάου και Τάκης Στεργίου, Ευριπίδης Παπαδήμας, Ανδρέας Καλογήρου, Χρήστος Κ. Γκάσιος και Τέλης Κεχαγιάς. Με όρεξη πολλή και γρήγορο συντονισμό βρεθήκαμε όλοι σε μια κοινωνία τέλεια οργανωμένη, με επιτροπές επισιτιστικές, διοικητικές, φύλαξη του χωριού μας απ' τους κατακτητές κ.α.

Μέλημα βασικό, η διατροφή των κατοίκων. Έριξαν το σύνθημα:

Όλοι να καλλιεργήσουμε κάθε γυμνή, από πεύκα κι έλατα, έκταση του βουνού. Και όσοι έτρεξαν πρώτοι, πρόλαβαν και τα πιο γόνιμα εδάφη. Έτσι σε

λίγον καιρό όλοι οι κάτοικοι βρέθηκαν μ' ένα χωράφι στο βουνό που καλλιεργούσαν στάρι στο αφράτο χώμα του. Η σοδειά ήταν μεγάλη.

Μερικοί τ' αλώνιζαν επί τόπου κι άλλοι κουβαλούσαν το στάρι στ' αλώνια του χωριού.

Συγκροτήθηκε και Λαϊκό δικαστήριο, όπως σε όλα τα χωριά, τα μέλη του οποίου εκλέγονταν από τους κατοίκους του χωριού μας με ψηφοφορία όλων κι έτσι σταμάτησε κάθε κλεψιά κι αυθαιρεσία. Αν ήθελε κανείς να κάνει έφεση μπορούσε να προσφύγει στο Δευτεροβάθμιο Δικαστήριο. Το χωριό μας ήταν δικτυωμένο με τ' άλλα χωριά, με συνδέσμους και πρακτικά τηλέφωνα. Μ' αυτόν τον τρόπο διαδίδονταν οι πληροφορίες και γινόταν η ενημέρωση.

Οι νέοι, αγόρια και κορίτσια, ήταν όλοι οργανωμένοι στην Ε.Π.Ο.Ν. και αποτελούσαν σωστό στολίδι του χωριού, με τις διάφορες εκδηλώσεις τους. Μέσα στα ενδιαφέροντά τους ήταν και το καθάρισμα των δρόμων και της πλατείας καθώς και η ψυχαγωγία όλων των κατοίκων. Αξέχαστα θα μείνουν εκείνα τα πάρτυ με το αυθόρμητο κέφι, τη συναδέλφωση, τη χαρά και το γέλιο.

Κι ας μη χόρταινε κανείς· κι ας ήταν, οι κάθε λογής στερήσεις, μεγάλες.

Θες από περισσότερη διάθεση· θες από επιλογή στο καλό υλικό του χωριού μας, δημιουργήθηκε θεατρικός θίασος με λαμπρά αποτελέσματα. Απαρτίζονταν από μια δραστήρια ομάδα νέων.

Το πρώτο έργο που έπαιξαν ήταν: «Μάρτυρες και εκδικηταί» επίκαιρο της εποχής εκείνης. Άριστες οι εντυπώσεις, γιαυτό και περιόδευαν στα γύρω χωριά, μέχρι το Επταχώρι και το Πεντάλοφο, όπου γίνονταν δεκτοί με πολλή χαρά κι αγάπη.

Οι ιθύνοντες, βλέποντας την τόσο καλή απόδοσή τους, τους έστειλαν και στα Γιάννινα κι έπαιξαν στο σημερινό κινηματογράφο «Ορφέα» τόσο ωραία, που η κατάμεστη αίθουσα δονούνταν από τα χειροκροτήματα.

Ήταν όμως και η υπόθεση του έργου θαυμάσια. Έλεγε - για παράδειγμα - σε κάποια φάση, προσευχόμενος ο πατέρας για την κόρη του: «Θεέ μου παντοδύναμε, αν είναι θέλημά σου, ας τη σφάζουν οι τύρανοι, ας χυθεί το αθώο της αίμα, αλλά Τούρκα να μη γενεί και χανούμ ποτέ να μην την ονομάσουν». Ή σε άλλη φάση: «Έθνος το οποίον γεννά τοιαύτα τέκνα, ανάγκη των μεγάλων δυνάμεων δεν έχει. Μεγάλοι δυνάμεις δι' ημάς, είναι η πίστις μας, οι βραχίονές μας και το καθήκον δια την τιμήν της ωραίας μας Πατρίδος». Λόγια πατριωτικής ανάτασης και πνευματικού μεγαλείου. Έτσι, λοιπόν, εγαλουχείτο η γενιά εκείνη της Ε.Π.Ο.Ν.

Άλλα έργα, που παίχτηκαν απ' τον περιοδεύοντα θεατρικό αυτό θίασο, ήταν η «Εσμέ» η «Γκόλφω» κ.α.

Η θεατρική αυτή ομάδα και όλη η Ε.Π.Ο.Ν. του χωριού μας, τακτικά ψυχαγωγούσε και τους ασθενείς και τραυματίες του Νοσοκομείου, που είχε γίνει στο χωριό μας, στο μεγάλο παραδοσιακό σπίτι του Τηλέμαχου Αναγνωστόπουλου.

Στο μεταξύ, είχε δημιουργηθεί το ένοπλο τμήμα του Ε.Α.Μ., ο Ε.Λ.Α.Σ. και δεν ξεχνώ το χορό που έκανε στην πλατεία, μια μονάδα με καπετάνιο κάποιον Αννίβα. Χόρευαν με μεγάλο κέφι τα τραγούδια «Σαράντα παλικάρια, έβγα στο παραθύρι» κ.α.

Μια άλλη φορά, θυμάμαι το Χαρίση Ζδράβο, ψηλό παλικάρι, με το συγκρότημά του, να κατηφορίζουν καθώς έφευγαν για αποστολή απ' το χωριό. Ήταν μια αξέχαστη εικόνα.

Έτσι καθώς ήταν οργανωμένα το χωριό και το περιφρουρούσε ο

Ε.Λ.Α.Σ., δεν τολμούσαν οι κατακτητές να το πατήσουν.

Μόνο μια φορά, μεγάλη δύναμη Γερμανών, ξεκίνησε από την Κόνιτσα να κάνει εκκαθάριση όλης της περιοχής από τους αντάρτες: αυτό μαθεύτηκε γρήγορα από τα τηλέφωνα και τους συνδέσμους και όλο το χωριό ανέβηκε στο βουνό από φόβο μήπως σκοτώσουν, κάψουν ή λεηλατήσουν.

Επειδή, όμως, δεν ενοχλήθηκαν, περνώντας απ' το αδειανό χωριό μας, μόνο πλιάτσικο έκαναν σε μερικά σπίτια κι έφτασαν έτσι ως τα Γρεβενά.

Σαν έφυγαν για Λαγκάδα οι Γερμανοί, όλοι οι χωριανοί κατέβηκαν στο χωριό. Ο κίνδυνος είχε περάσει.

Να όμως, που δυο βραδυπορούντες Γερμανοί μ' ένα φορτωμένο ζώο, κάθονταν στα σκαλοπάτια του μαγαζιού του Βασιλάκη Αναγνωστόπουλου.

Αμέσως ετέθη θέμα και την πρωτοβουλία ανέλαβε ο μακαρίτης Τάκης Παπαδήμας, ο οποίος με προτεταμένο το όπλο, ξεφνικά από μια γωνιά, φώναξε στους Γερμανούς: ψηλά τα χέρια.

Ξαφνιασμένοι αυτοί προς στιγμή, θέλησαν ν' αμυνθούν, μα γρήγορα αιχμαλωτίστηκαν και οδηγήθηκαν στο βουνό. Εκεί έμειναν μερικές μέρες, αλλά αποπειράθηκαν να φύγουν - και άνδρες του Ε.Λ.Α.Σ αναγκάστηκαν να τους εκτελέσουν στη θέση θηλειά, κοντά στην Ανάληψη.

Στον Ε.Λ.Α.Σ. απ' το χωριό μας, ήταν ο Χριστόφορος Γκαραβέλας, αξιωματικός, ο Γεώργιος Τζιάκος, ο Αλέκος Τσιαλογιάννης, ο αδερφός του Βασίλης Τσιαλογιάννης - Το παλικάρι εκείνο που έπεσε σε μάχη κατά των Γερμανών κοντά στην Άρτα - ο Διομήδης Σπυρόπουλος, ο Χρήστος Δάρλας κ.α, που μου διαφεύγουν. Για ένα μικρό διάστημα ήταν και ο αδερφός μου Γιάννης.

Τους νέους που κατατάσσονταν στον Ε.Λ.Α.Σ, οι άλλοι εμείς της Ε.Π.Ο.Ν, τους ξεπροβοδούσαμε μέχρι

την Μπουλιάνα τραγουδώντας το:

«Το χωριό τ' αφήνουμε
του δικούς μας χαιρετούμε.

Πάμε να φρουρήσουμε
της Πατρίδος την τιμή.

Είμαστε όλοι λεβέντες αντάρτες
του Ε.Λ.Α.Σ και στη φωτιά με σκληρή
καρδιά θα ριχτούμε μονομιάς».

Χρόνια δύσκολα, μα γεμάτα
μεγαλείο· ποτέ άλλοτε δε φτερούγισε η
ψυχή και η καρδιά μας, όσο εκείνη την
εποχή. Ποτέ δεν είχαμε μεγαλύτερη συ-
ναίσθηση της τιμής και του καθήκον-
τος. Ποτέ δε νοιώσαμε πιο περήφανοι
Έλληνες...

Και όλα προχωρούσαν αρμονι-
κά. Η πολιτοφυλακή απ' το χωριό μας,
ο Ρίζος Χατζής κι ο Βασίλης Τζήμας με
έδρα της Μόλιστα.

Συγκροτήθηκε κι επιμελητεία
του Αντάρτη (Ε.Τ.Α), στην οποία υπεύ-
θυνος ήταν ο πατέρας μου. Αυτή προ-
σπαθούσε να καλύπτει τις ανάγκες σε
τρόφιμα και ζωοτροφές του Αντάρτι-
κου.

Στο Λαϊκό Δικαστήριο του χω-
ριού μας υπεύθυνος ήταν ο Κώστας
Λαμπρόπουλος (γι' αυτό και μετά του
'μεινε το όνομα, ο «εισαγγελεύς»).

Στο Εφετείο, που είχε την Έδρα
του στην Πυρσόγιαννη, υπεύθυνος ήταν
ο Τηλέμαχος Αναγνωστόπουλος. Έ-
παρχος στην Κόνιτσα εκλέχτηκε ο Διο-
νύσης Μούσιος. Στην ψηφοφορία που έ-
γινε κατά τη Συνέλευση της Βάσης, εγώ
είχα προτείνει το Γιώργο Φακούρα, αλ-
λά πλειοψήφησε ο Διονύσης· γραμμα-
τέα του είχε το Σωτ. Αναγνωστόπουλο.

Βλέπετε, δε γινόταν διάκριση
στις καίριες θέσεις μεταξύ αριστερών
και δεξιών. Ίσως γι αυτό δεν μπόρεσε
να αναπτυχθεί στην περιοχή μας η ορ-
γάνωση του Ε.Δ.Ε.Σ, μ' όλες τις παρο-
χές που είχαν όσοι πήγαιναν εκεί.

Απ' ό,τι θυμάμαι, όσοι κατατάσ-
σονταν στον Ε.Δ.Ε.Σ, του δίνανε από
μιά λίρα το μήνα και για λίγο διάστημα
είχαν γραφεί σ' αυτόν ορισμένοι, όπως ο
Θεόφιλος Γκόσιος, ο Απόστολος Τζιά-
κος, αλλά γρήγορα άλλαξαν γνώμη, κι
εντάχτηκαν στην Ε.Π.Ο.Ν, την οποία
υπηρέτησαν με αφοσίωση.

Ήμουν γραμματέας της και λά-
βαινα μέρος στις συσκέψεις τομέων και
περιφέρειας, στο Κάντσικο και στη Μό-
λιστα που γίνονταν στο υπέροχο Σχο-
λείο (παλιά ήταν Σχολαρχείο) σε μια
πανοραματική θέση του Γανναδιού.

Βούιζε ο τόπος από συνέδρους,
ενθουσιασμό και τραγούδια. Εξετάζον-
ταν όλα τα τοπικά ζητήματα και σε κά-
θε φάση τραντάζονταν η αίθουσα από
χειροκροτήματα με χέρια και ... πόδια.
Μετά γυρίζαμε, ο καθένας στο πόστο
του, για να διεκπεραιώσουμε τις εργα-
σίες που μας είχαν ανατεθεί.

Μια τέτοια ήταν και η αποστολή
επιτροπής μας στα Γιάννινα, σ' ένα
συλλαλητήριο απ' όλο το Νομό, κατά
των Κατακτητών, που στοίχισε και σε
μένα μεγάλη περιπέτεια μέχρι που λίγο
έλειψε να χάσω τη ζωή μου...

Η Καστάνιαννη

ΤΟ ΠΑΓΟΥΡΙ

Σωκράτη Οικονόμου

Με την κήρυξη του πολέμου του '40, όλα τα χωριά μας άδειασαν. Οι νέοι έφυγαν για στρατιώτες, οι μεσήλικες πήραν τα γυναικόπαιδα κι έτρεξαν στις σπηλιές και τα λόγγα να κρυφτούν, να σωθούν από τή μανία των εισβολέων Ιταλών και μόνο οι γέροι, οι ανήμποροι, έμειναν πιστοί στις εστίες τους.

Μέρες φρίκης, τρόμου και αγωνίας πολέμου.

Με πόνο και πίκρα άφηναν τα σπίτια τους, τα χωριά τους, τα υπάρχοντά τους και έφευγαν. Πήγαιναν που; κανείς δεν ήξερε. Ένα μόνο ήθελαν, να ζήσουν, να σωθούν και να νικήσουν τους Ιταλούς, που ήθελαν να τους αρπάξουν τον τόπο τους να τους πάρουν τη ζωή τους.

Στο χωριό μου στο Γεροπλάτανο Πωγωνίου, έφυγαν, όλοι, μόνο λίγοι γέροι αλλά κι ο παππάς του χωριού έμειναν.

Μεταξύ αυτών και για γιαγιά μου «γιαγιά-Κονόμο» όπως τη λέγανε, ψιλή λιγνή -Ιέρια πραγματική αρχαία Ελληνίδα με την Πωγωνήσια στολή της, μας αποχαιρέτησε και με δάκρια στα μάτια, αλλά με σταθερή φωνή μας είπε: «Σωθήτε σείς, εγώ γριά είμαι, ας πεθάνω στον τόπο μου»

Μικρό παιδί εγώ τότε, μαζί με τ'άλλα αδέρφια μου μας πήρε ο πατέρας μου, τη Δευτέρα το πρωϊ που σιγόβρεχε κιόλας στις 28 Οκτώβρη του '40 και φύγαμε με λίγα τρόφιμα και μια βελέτζα, για το Ζαγόρι- Γρεβενίτι - κι απο κεί στο Μέτσοβο κι έπειτα απο πολλές περιπέτειες τρόμου και πολεμικής αγωνίας φθάσαμε στα Τρίκαλα. Όταν ο στρατός μας νίκησε τους Ιταλούς γυρίσαμε πίσω στο χωριό και να η ιστορία με το παγούρι:

Ο στρατός μας έπειτα από σκληρές μάχες(Γκραμπάλα-Καλπάκι κλπ.) ανα-

χαιτίσε τον εχθρό και στις 14 Νοεμβρίου αποφάσισε τη γενική αντεπίθεση από το Καλπάκι με δυο άξονες: Έναν άξονα Καλπάκι - Δολιανά - Αγιούς - Βήσσανη - Χάνι Δελβινάκι Μπούνα και τον άλλο Καλπάκι-Βίγλα Δέμα Βασιλικό Μπουραζάνι - Γέφυρα Μέρζιανης Αλβανία. Όταν το δεύτερο τμήμα έφτασε νικηφόρα στο χωριό Μαυροβούνι, οι Ιταλοί έφευγαν «ατάκτως» και γλήγορα με σκυμμένο το κεφάλι για να σωθούν. Τότε στο χωριό μου και στο σπίτι μου έφτασε ένας ψηλός, λιγνός Ιταλός στρατιώτης και ζητούσε παρακαλεστικά στα Ιταλικά «πόκο πάνε -πόκο πάνε» δηλαδή λίγο ψωμί, στην αρχή η γιαγιά μου δεν κατάλαβε, δεν άκουγε κιόλας, με νοήματα όμως κατάλαβε και του έδωσε ψωμί, και κατέβηκε στο κελάρι, πήρε δύο κιτρινισμένα φύλλα απο την κληματαριά - που χαρτί τότε - και του τύλιξε και λίγο γκίζα (μυζήθρα) και σε μια γυάλα του έβαλε ρακί, για να φύγει ο Ιταλός ευχαριστημένος, αλλά και να σωθεί ο γυιός της ο Παπα-Θανάσης που ήταν κρυμμένος κάτω στο κατώγι.

Έτσι ο Ιταλός, πήρε το ψωμί, ήπια λίγο ρακί, του άρεσε και στο παγούρι του άδειασε την υπόλοιπη ρακί. Έτσι ο Ιταλός, πήρε το ψωμί, ήπια λίγο ρακί, του άρεσε και στο παγούρι του άδειασε την υπόλοιπη ρακί. Είχε όμως δύο παγούρια. Το μικρό το ξεκρέμασε απο το λαιμό του και το έδωσε στη γριά, τους χαιρέτισε κι έντρομος έφυγε.

Το ντουφεκίδι πήγαινε βρόντος. Σε μια στιγμή ακούστηκε η ιαχή αέρααα.... και μετά φωνή δυνατή «έρχονται έρχονται οι στρατιώτες». Πράγματι οι πρώτοι στρατιώτες είχαν πλησιάσει στ'αμπέλια. Τότε ο μπάρμπας μου ο Παπα-Θανάσης, πετάχτηκε έξω, πήρε το παγούρι που άφησε ο Ιταλός το γιόμισε ρακί κι έτρεξε έξω φωνάζοντας δυνατά «Ζήτω ο Στρατός, Ζήτω η Ελλάδα μας».

Εκείνη τη στιγμή, κι απο το νότιο μέρος του χωριού, μερικοί Ιταλοί τρέχοντας να γλιτώσουν τον πιάνουν, τον δένουν και τον παίρνουν αιχμάλωτο και τούτο, για να μπορούν αργότερα να τον ανταλλάξουν με χιλιάδες αιχμαλώτους, που είχε συλλάβει ο ηρωϊκός στρατός μας. Πρόλαβε όμως και πέταξε το παγούρι. Μάταια η καημένη η γριά τους παρακαλούσε να τον αφήσουν, αυτοί τον πήραν μαζί τους κι έφυγαν για το Δέμα Βασιλικού. Η γριά πήρε το παγούρι και κλαίγοντας γύρισε στο σπίτι. Αργότερα πήγε στο Διοικητή του στρατού μας Αλεβιζάτο και του τα' πε όλα. Αυτος αγέρωγος της είπε:

«Μη λυπάσαι θα τους προλάβουμε και θα τον φέρουμε πίσω.» Ήταν απαρηγόρητη κι έκλαιγε συνεχώς και μονολογούσε: Πάει το ψωμί και ο ρακάς (ρακή) πάει και ο παπάς

Όταν τελείωσε ο πόλεμος γύρισε πίσω ο Παπα-Θανάσης στο σπίτι μας και βρήκε το παγούρι κι αστείος όπως ήταν έφτιαξε ένα δίστυχο:

Αχ! παγουρίνι -παγουρίνι
για σ'ένα πήγα στο Μουσολίνι
το πήρε στα χέρια το έψαξε και βρήκε
μιά επιγραφή «TZIOVANI R.» είπε, θα
τον έλεγαν Γιάννη, άς είναι: Ο Τζιοβάνι
λοιπόν φεύγοντας για τη βίγλα, για να
προλάβει κανένα Ιταλικό αυτοκίνητο,
δεν πρόλαβε. Όλα είχαν φύγει. Ο στρα-
τός μας το ένδοξο ευζωνικό με τη φου-
στανέλλα και το τσαρούχι οι «τσιολιά-
δες μας» ακάθεκτοι έφτασαν στο χωριό.
Ο TZIOVANI κοντά στη βίγλα ήθελε να
σωθεί. Η βίγλα είναι ένα ύψωμα μυστή-
ριο. Αμα ανεβείς στην κορυφή βλέπεις
ως πέρα στην Κόνιστα κι όλα τα Πωγώ-
νια πέρα μέχρι τη Βοστίνα. Έχει κάτι
τρύπες και σπηλιές μυστήριες (οι παλιοί
λέγανε πως αρχίζουν απο τη Βίγλα και
τελειώνουν στη Βήσσανη). Εκεί λοιπόν
ο TZIOVANI βρήκε μία τρύπα, μπήκε
μέσα και την έκτισε με πέτρες να μην
φαίνεται, άφησε όμως μια μικρή οπή για
να παίρνει αέρα. Μέσα εκεί νύχτωσε,

μαζεύτηκε και περίμενε. Το κανονίδι
σταμάτησε κι αυτός δεν κουνιόταν κα-
θόλου για να μην τον αντιληφθούν οι
τσιολιάδες μας. Αγκάλιασε το παγούρι
του και το όπλο του, έφαγε το ψωμί που
του είχε δώσει η γιαγιά - Κονόμο, και
κουρασμένος καθώς ήταν κοιμήθηκε.
Θέλεις η ζάλη της ρακής, θέλεις οι ανα-
θυμιάσεις της σπηλιάς, θέλεις η κούρα-
ση του πολέμου ο TZIOVANI R, δεν ζύ-
πνησε ποτέ, μα ποτέ πλέον...

Μετά τον πόλεμο το κράτος πολ-
λές φορές έκανε συντήρηση του δρόμου
ΒΙΓΛΑ - ΠΩΓΩΝΙΑΝΗ, διάνοιξη όμως
ποτέ. Γύρω στα 1971-72 έγινε κάποια
διαπλάτυνση του δρόμου, εκεί ο μπολ-
τονζιέρης βρήκε έναν σκελετό μ' ένα
σκουριασμένο παγούρι που έγραφε
«TZIOVANI R». Φώναξε τις αρχές κι έ-
γιναν οι ανακρίσεις και τα σχετικά.

Ο Γερο Παπα - Θανάσης ζούσε α-
κόμη τότε, έβγαλε ένα παλιό λερωμένο
πατραχειλί και ανέπεμψε δέηση υπέρ
της ψυχής του TZIOVANI R.
Γυρίζοντας στο χωριό, έγραψε γράμμα
στον Πάπα- Ρώμης, μ' όλη αυτή την Ι-
στορία. Ο πάπας τον ευχαρίστησε δι' ε-
πιστολής και μέσω του Υπουργείου εξω-
τερικού και της VIII Μεραρχίας μετα-
φέρθηκαν τα οστά, η λόγχη και το πα-
γούρι του TZIOVANI R, στην Ιταλία κι
επανατοποθετήθηκαν στο στρατιωτικό
Μαυσωλείο της Ρώμης.

Το άλλο το μικρό παγούρι βρίσκε-
ται ακόμη τρυπημένο και πεταμένο
στην αυλή του μικρού μου σπιτιού. Μία
ιστορία αληθινή. Μία ιστορία που μας
διδάσκει πολλά και μας κάνει να επα-
ναλάβουμε τα λόγια του Πάπα - Ρώμης
που έγραφε στην απαντητική επιστολή
προς τον αείμνηστο μπάμπια μου Πα-

πα - Θανάση - Οικονόμου:

-ΠΟΤΕ ΠΙΑ ΠΟΛΕΜΟΣ

-ΠΟΤΕ ΠΙΑ ΦΑΣΙΣΜΟΣ

-ΑΛΛΑ ΕΙΡΗΝΗ ΚΙ ΑΓΑΠΗ

Σ' ΟΛΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ.

Πάτρα 26/10/89

Σωκράτης Μιχ. Οικονόμου

Δάσκαλος Σχολικός Σύμβουλος

Το δοξασμένο πανηγύρι

Η 28η Οκτωβρίου του 1940, ήταν για τους Έλληνες ένα μεγάλο πανηγύρι, διότι δεν προλάβανε να ακούσουν την είδηση πως ο Ιταλός εισβολέας εκήρυξε τον πόλεμο εναντίον της χώρας μας με ένα στόμα απάντησαν όλοι το μεγάλο και ιστορικό εκείνο ΟΧΙ.

Έτρεξαν όλοι αδελφομένοι να ταχτούν στο πλευρό της πατρίδας μας. Έτσι έβλεπε κανείς τις αξέχαστες εκείνες μέρες νέους και γέρους, κοπέλες και γυναίκες τραγουδώντας να χαιρετίζονται και να πηγαίνει ο κάθε ένας στο σκοπό του. Αυτοί που μπορούσαν να πολεμήσουν παίρνανε τα όπλα τους και πηγαίνανε στην πρώτη γραμμή. Κοπέλλες κατατάσσονται εθελόντριες για να επανδρώσουν τα νοσοκομεία μας σαν νοσοκόμες και να δέχονται τους τραυματίες μας με μεγάλη στοργή και αγάπη. Άνδρες ηλικιωμένοι να τοποθετούνται σε διάφορες βοηθητικές υπηρεσίες. Οι αντρωμένες γυναίκες της Πίνδου, να μεταφέρουν ζαλικωμένες πυρομαχικά στα χιονισμένα βουνά. Γριούλες να πλέκουν και αυτές με τα γυαλιά τους πλεκτά για το στρατό μας και οι πιτσιρικάδες κάνανε το καθήκον τους. Γονείς να γράφουν στα παιδιά τους και να τους εμψυχώνουν «Μη φοβάστε είμαστε και εμείς στο πλευρό σας».

Ο γενναίος στρατός μας παίρνοντας τους Ιταλούς κατά πόδι με το σύνθημα «Αέρα» έγραψε καθημερινά σελίδες δόξας.

Στους Έλληνες δεν μετράνε ποτέ τα τέλεια όπλα, αλλά η ατσάλινη καρδιά και η αυθόρμητη μαχητικότητα. Άλλωστε αυτό το αποδείξανε και παλαιότερα αλλά και το '40.

Είναι ευτύχημα για τη χώρα μας διότι και οι νέες γενιές εμπνέονται από τα ίδια αυτά φλιγισμένα αισθήματα.

Ας μείνουμε λοιπόν όλοι ενωμένοι και ας μην ξεχνούμε ποτέ το μεγάλο αυτό πανηγύρι της δόξας για να αντλούμε διδάγματα για το μέλλον.

Λουκάς Εζνεπίδης

Μέρος 13ον

Συνέχεια του προηγούμενου

Η ΔΟΞΑΣΜΕΝΗ ΚΟΙΛΑΔΑ

(Η λεκάνη του Αώου-Η αρχαία Πα-
ραναία)

Του Ηλία Ε. Παπαζήση

Την υποδούλωση της Ελλάδος στους Τούρκους, όπως ξέρουμε την ακολούθησε και το πνευματικό σκοτάδι. Οι βάρβαροι κατακτητές με αυστηρό νόμο απαγόρευσαν τη λειτουργία των Ελληνικών σχολείων ως και κάθε πνευματική δραστηριότητα σ' όλη τη σκλαβωμένη χώρα μας. Τα σχολεία έκλεισαν, οι διδάσκαλοι απομακρύνθησαν, παντού βασίλευε η αμάθεια και η αγραμματοσύνη. Η κατάσταση αυτή κράτησε δυστυχώς αιώνες, γιατί, όπως λέγει και ο εθνικός μας ποιητής «τάσκιαζε η φοβέρα και τα πλάκων' η σκλαβιά».

Όπως όμως τα λάφια, όταν διψούν, κίνδυνο δεν λογαριάζουν, αλλ' ακράτητα τρέχουν να βρουν νερό να ξεδιψάσουν, έτσι και τα Ελληνόπουλα στα δύσκολα εκείνα χρόνια της σκλαβιάς και της πνευματικής σκοτεινιάς, δεν φοβήθηκαν τις απειλές των Τούρκων, δεν λογάριασαν τους αυστηρούς νόμους και διαταγές των, διψασμένα για μάθηση, νύχτα, πότε στο σκοτάδι, πότε με την αστροφεγγιά, πότε με το φεγγάρι, λαχανιασμένα πήγαιναν στα Μοναστήρια (κρυφά σχολεία), νάρθηκα των Ναών για λίγη πνευματική δροσιά. Εκεί οι καλόγεροι και παπάδες, αγράμματοι και αυτοί, αλλά με τα ελληνικά ιδεώδη πλημμυρισμένοι, τους μάθαιναν ανάγνωση και γραφή.

Ενστάλαζαν στις απαλές ψυχές των την πίστη προς το Θεό, την πίστη στη χριστιανική θρησκεία, και την Ανάσταση του Γένους. Ακόμη να πολεμήσουν και για του Χριστού την πίστη την Αγία. Το λαϊκό τραγουδάκι «Φεγγαράκι μου λαμπρό, φέγγε μου να περπατώ να πηγαίνω στο σχολειό...» είναι ο α-

ψευδής μάρτυς για τον τρόπο με τον οποίο τα Ελληνόπουλα στα χρόνια της Τούρκικης σκληρής σκλαβιάς μάθαιναν τα λίγα γραμματάκια και προ πάντος να μείνουν Έλληνες, Χριστιανοί, και να πιστεύουν στην Ανάσταση της Πατρίδος.

Η Κοιλιάδα του Αώου και στο κεφάλαιο της παιδείας δεν έμεινε αδρανής. Τα Μοναστήρια και οι Ναοί της με τους καλογέρους και παπάδες, εβοήθησαν να πάρουν τα παιδιά κάποια πνευματική γεύση με τις στοιχειώδεις γνώσεις που τους παρείχον, ώστε να μην ξεχάσουν την ελληνική γλώσσα, ότι είναι Έλληνες, χριστιανοί ορθόδοξοι, να ελπίζουν στην Ελευθερία της Πατρίδος και έτοιμοι να είναι πάντοτε να θυσιάσθουν για την Πατρίδα και θρησκεία.

Η μετέπειτα υπό της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας άρση της απαγόρευσης της λειτουργίας των σχολείων και η ίδρυση και ανάπτυξη μεγάλων πνευματικών κέντρων σε πολλά μέρη της Τουρκοκρατούμενης χώρας, αναζωογόνησαν τον πόθο των σκλαβωμένων ραγιάδων για ευρύτερη μάθηση και η κίνηση αυτή επόμενο ήτο να επιδράσει και στους κατοίκους των χωριών της Κοιλιάδος του Αώου. Δειλά, δειλά, άρχισε και σ' αυτή η λειτουργία σχολείων. Στην αρχή ατροφικά, αναδιοργανώτα, χωρίς τάξεις και κύκλο μαθημάτων, χωρίς μέθοδο διδασκαλίας και πρόγραμμα μαθημάτων. Ο κάθε διδάσκαλος ήτο ο ρυθμιστής της λειτουργίας του σχολείου ανάλογα με τις γραμματικές γνώσεις του και τη διδασκαλιστική και διδακτική πείρα του. Η μάθηση περιοριζονταν στην ανάγνωση, γραφή, αρίθμηση και προφορικές προσευχές.

Βιβλία δεν υπήρχαν και χρησίμευαν για ανάγνωση διάφορα Εκκλησιαστικά, το ψαλτήρι, ο οκτόηχος κ.λ.π. Η μάθηση άρχιζε με το Αλφάβη-

το (τα 24 γράμματα). Μηχανικά και διαδοχικά οι μαθηταί αποστήθιζαν και σιγά, σιγά, συνήθιζαν να γνωρίζουν και τους φθόγγους μεμονωμένα. Με το πέραςμα όμως του Αγίου Κοσμά βελτιώθηκε κάπως η λειτουργία των σχολείων και πολλά ακόμη ιδρύθηκαν. Του Πατροκοσμά το ενδιαφέρον για τα σχολεία, όπως γράψαμε ήτο αμέριστο. «Σχολεία, γράμματα, σχολεία» διαλάλούσε απ' όπου περνούσε. Προέτρεπε τα ελληνόπουλα να ομιλούν μόνο την ελληνική γλώσσα, γιατί μόνο έτσι θα μάθαιναν να διαβάζουν τα θεόπνευστα κείμενα, θα μορφώνονταν, θα καταλάβαιναν ποιός είναι ο θεός και ποιός ο εαυτός μας. Μόνο έτσι έλεγε, θα έρθει το ποθούμενο, (η λευτεριά). Όπως γράψαμε διοργάνωσε ο Πατροκοσμάς τη λειτουργία των σχολείων με το διορισμό επιτροπών που θα φρόντιζαν για τη κανονική λειτουργία των, ώστε χωριό χωρίς κοινό δημοτικό σχολείο να μη υπάρχει και η φοίτηση σ' αυτό μαθητών, καθημερινά ν' αυξάνει. Βαθμηθόν παρουσιάσθηκε και σχετική βελτίωση στη μέθοδο διδασκαλίας των μαθημάτων στις διάφορες τάξεις και κυρίως στην πρώτη τάξη. Εφαρμόσθηκε η αλληλοδιδακτική μέθοδος (Κοκώνη) που κράτησε αρκετά χρόνια. Για την πρώτη τάξη εκκυκλοφόρησε ολιγοσέλιδο φυλλάδιο που περιέχει τα 24 γράμματα του Αλφάβητου της ελληνικής γλώσσας σε μικρά και κεφαλαία και τον εξής τρόπο διδασκαλίας υπεδείκνυε.

Πρώτα ο μαθητής μάθαινε μηχανικά και διαδοχικά ν' αποστηθίζει άπταιστα τα 24 γράμματα του Αλφαβήτου. Κατόπιν ν' αναγνωρίζει τους φθόγγους μεμονωμένα και όχι διαδοχικά και να γράφει αυτούς. Ακολουθούσε η διαίρεσή των σε φωνήεντα και σύμφωνα και η σύνθεση ενός συμφώνου μετά φωνήεντος (π.χ. β + α = βα, γ + α = γα, τ + α = τα ως και τανάπαλιν, α + β = αβ,

$\alpha + \gamma = \alpha\gamma$, $\alpha + \tau = \alpha\tau$ και ούτε καθεξής. Ύστερα από πολλή άσκηση στη σύνδεση των φθόγγων, σχηματίζονταν η λέξη ($\gamma + \alpha = \gamma\alpha$, $\tau + \alpha = \tau\alpha = \gamma\alpha - \tau\alpha$). Η μάθηση όμως αυτή απαιτούσε χρόνο και γι' αυτό η πρώτη τάξη κατούσε δύο χρόνια. Πρώτη μικρή (έτος ασκήσεως) και πρώτη μεγάλη (έτος ευχερούς ανάγνωσης). Αντί χαρτί και καλαμάρι που λέγει και το τραγούδι του αϊ Βασίλη, στους μαθητές συμπαθής συντροφιά των ήτο η μαυρόπλακα πλαισιωμένη σε 4 απλές κορνίζες και το φαιόχρωμο πέτρινο κονδύλι. Σ' αυτή γρατζούνιζαν, σ' αυτή ζωγράφιζαν, σ' αυτή καθημερινά με το γράψε σβήσε, μάθαιναν τα λίγα γράμματά των.

Αργότερα κι ύστερα απ' την ίδρυση του Ελεύθερου Ελληνικού Βασιλείου, ο έν Αθήναις Σύλλογος προς διάδοσιν των ελληνικών γραμμάτων, ως και ο εν Κων/πόλει Ηπειρωτικός Σύλλογος εμερίμνησαν για την αποστολή βιβλίων διδακτικών για κάθε τάξη που λειτουργούσε και η πνευματική στάθμη των μαθητών βαθμηδόν ν' ανέρχεται. Ακόμη και επιδοτήσεις προσεφέρθησαν από τους ανωτέρω Συλλόγους για ενίσχυση των πόρων των σχολείων. Ο Κώστας Κρυστάλλης στα «Απαντα» σελ. 58 γράφει: «Το Δοβρίνοβο (Ηλιοχώρι) έχει και ελληνικό σχολείο αρρένων του οποίου ο διδάσκαλος μισθοδοτείται υπό του εν Αθήναις Συλλόγου προς διάδοσιν των ελληνικών γραμμάτων, αντί 15 λιρών ετησίως. Επίσης και της κοινότητος Λεσινίτσης (Βρυσοχώρι) ο διδάσκαλος μισθοδοτείται υπό του αυτού Συλλόγου».

Όπως πάλι προκύπτει από στοιχεία που υπάρχουν στο αρχείο Παλαιοσελλίου που βρίσκεται στη Μητρόπολη Κονίτσης, για τη συντήρηση των σχολών Παλαιοσελλίου, προσέφερον ετησίως, ο εν Κων/πόλει Ηπειρωτικός Σύλλογος λίρας οθωμανικάς 15, ή δε Μεγάλη Μητήρ λίρας οθωμανικάς 25. Για το σχολείο Πάδων το περιοδικό

«Κόνιτσα» στο υπ' αριθ. 108-110 φύλλο Ιουνίου 1971 σελ. 5 αναδημοσιεύει τα εξής: «Έτος 1871. Η Σχολή της κοινότητος Πάδων ενισχύεται ήδη διά γροσίων 400 ετησίως εκ κληροδοτήματος το οποίον κατέλιπε κατά το παρελθόν έτος, ο εν Καβάλα εμπορευόμενος Βασίλειος Ι. Στεφάνου. Όπως δ' έχομε πληροφορίες και τα σχολεία των άλλων χωριών της λεκάνης του Αώου, και πολλών άλλων περιοχών της Ηπείρου επιδοτούντο απ' τους ανωτέρω Συλλόγους για την κανονική λειτουργία των. Αι Ιεραί Μητροπόλεις δεν έμειναν αδιάφοροι στην ανάπτυξη της Παιδείας. Όπως γνωρίζομε έπαιξαν σημαντικό ρόλο. Ανέλαβαν τον συντονισμό της κανονικής λειτουργίας των σχολείων, την εποπτεία αυτών, τη φροντίδα για την εξεύρεση και διορισμό ικανών διδασκάλων και τον έλεγχο της εργασίας αυτών. Έκαστος Μητροπολίτης κατά την θρησκευτική περιοδεία του, επεθεωρούσε και τα σχολεία της περιφέρειάς του, επέλυε τις εμφανιζόμενες δυσχέρειες, μέτρα βελτίωσης της λειτουργίας των σχολείων υπεδείκνυε, και φροντίδα για την επιμόρφωση των δασκάλων ελάμβανε. Καταχωρούμε δημοσίευμα εφημερίδος της 27-5-1912, που αναδημοσιεύθηκε στον Πρωινό Λόγο Ιωαννίνων την 7-10-1987 που μαρτυρεί τη δραστηριότητα και το ενδιαφέρον που επέδειξε για την επιμόρφωση των δασκάλων της περιφέρειάς του, ο τότε Μητροπολίτης Βελλάς και Κονίτσης Σπυρίδων που έχει ως εξής: «Την παρελθούσαν Κυριακήν 22-5-1912, συνεκροτείθη εν τη Ιερά Μονή Βελλάς και Κονίτσης και υπό την προεδρία του Μητροπολίτου Σπυρίδωνος το πρώτον Διδασκαλικόν Συνέδριον της Επαρχίας του.

Παρευρέθησαν πολλοί διδάσκαλοι και συνεζητήθησαν πολλά και ενδιαφέροντα θέματα». Επίσης καταχωρούμε ως ακριβώς έχει Αναλυτικό Πρόγραμμα των διδασκομένων μαθημάτων κατά τάξη, που συνέταξε η Μητρόπολη Κονί-

τσης και στα σχολεία απέστειλε για την εκτέλεση του.

Σ' αυτό το πρόγραμμα εμφανίζεται, ότι η εκπαίδευση ανέρχεται σ' ανώτερο επίπεδο. Εκτός απ' τις 4 τάξεις του κοινού δημοτικού σχολείου, συνέχεια λειτουργεί σε πολλά χωριά το λεγόμενο «Ελληνικό σχολείο» με άλλες τρεις τάξεις παραπάνω (Α', Β', Γ' Ελληνικού ή Ε', ΣΤ', Ζ' τάξη). Ονομάσθηκε το τμήμα αυτό, «Ελληνικό σχολείο», γιατί σ' αυτό εδιδάσκοντο μεταξύ των επιπλέον μαθημάτων και τα αρχαία ελληνικά, ήτοι «Κύρου Ανάβαση», «Κύρου Παιδεία», «Λουκιανός», «Χρηστομάθεια» κ.α.

Ακόμη εδιδάσκοντο ξένες γλώσσες Λατινικά, Γαλλικά και τελευταία υποχρεωτικά Τουρκικά. Τέτοια Ελληνικά Σχολεία στη Κοιλιάδα του Αώου, ελειτούργησαν στα χωριά Λαΐστα, Ηλιοχώρι, Βρυσοχώρι, Παλαιοσέλλι, Πάδες και τελευταία στο Δίστρατο. Η λειτουργία των σχολείων αυτών διήρκεσε μέχρι την Απελευθέρωση. Το έτος 1914 με νόμο καταργήθηκαν. Αντ' αυτών λειτουργεί το εξατάξιο δημοτικό σχολείο.

Παρέμειναν σε λειτουργία μόνο ελάχιστα με τον τίτλο «Σχολαρχείον» μεταξύ των οποίων και ένα στη Λεκάνη του Αώου, το Σχολαρχείο Λαΐστης. Αργότερα μετανομάσθηκαν Ημιγυμνάσια, και τέλος καταργήθηκαν.

Ακολουθεί το αναλυτικό πρόγραμμα των διδακτέων μαθημάτων στα σχολεία της Λάκας Αώου ως τούτο ακριβώς είχε συνταχθεί από τη Μητρόπολη Κονίτσης και την πιστή προς αυτό εφαρμογήν ζητούσε απ' τους διδασκάλους που δίδασκαν σ' αυτά.

Σημείωση:

Το Αναλυτικό πρόγραμμα στο οποίο αναφέρεται ο κ. Παπαζήσης θα δημοσιευτεί σε επόμενο τεύχος μας.

Απάντηση του κ. Θ. Ζιώγα στον κ. Ι. Τσάγκα

Με μεγάλη προσοχή διάβασα σε προηγούμενο τεύχος του περιοδικού «ΚΟΝΙΤΣΑ» με αρ. 25 την απαντητική επιστολή του κ. Ι. Τσάγκα, η οποία αναφέρεται σε παλαιότερο άρθρο μου με τίτλο «Η ΔΡΟΣΟΠΗΓΗ και το γεφύρι της». Αισθάνομαι βέβαια και κάποια ικανοποίηση που αυτό μου το άρθρο στάθηκε αφορμή να δημοσιευθούν πληροφορίες σχετικές με το γεφύρι, οι οποίες ήσαν λίγο-πολύ άγνωστες ή σκόρπιες. Θα ένοιωθα σίγουρα πολύ καλύτερα αν ο επιστολογράφος αναφέρονταν μόνο στα στοιχεία που γράφω και κρίνω σ' εκείνο το άρθρο και άφηνε κατά μέρος φράσεις και λέξεις του είδους «... συνειδητά ή από υπέρμετρο σωβινισμό...», «... να διαστρεβλώσετε την αλήθεια...», «... δεν ταιριάζουν σε άνθρωπο με επιστημονικό ήθος...», «...δεν σας δίνουμε το δικαίωμα να πλαστογραφείτε την τοπική ιστορία και να μεταχειρίζεστε την επαγγελματική σας ιδιότητα για να παραπληρορήσετε και να διαστρεβλώσετε την αλήθεια...». Ομολογώ ότι δεν χρειάζονταν όλα αυτά και απορώ γιατί γράφονται, αφού εδώ ερευνούμε και κρίνουμε, τα σχετικά με το γεφύρι στοιχεία και όχι τον χαρακτήρα, την ηθική, το ήθος, τις γνώσεις και τα δικαιώματα του γράφοντος.

Ύστερα από τέτοιους αφορισμούς θα έπρεπε κανονικά να σταματήσω να απαντώ. Η λαχτάρα όμως για την έρευνα και την αποκάλυψη της αλήθειας δεν με αφήνουν να εφησυχάσω. Γι' αυτό και με τούτη τη γραφή απαντώ στον επιστολογράφο και κρίνω όσα στοιχεία παραθέτει.

Αρχικά σημειώνω ότι δεν χρειάζονταν ο επιστολογράφος να μου παραθέσει τις βασικές αρχές της ιστορικής έρευνας. Τις αρχές αυτές τις ξέρω και ό-

σο μπορώ τις τηρώ. Αλλά εδώ ισχύει το «δάσκαλε που δίδασκες και νόμο δεν εκράτεις». Αν ξανακοιτάξει ο επιστολογράφος την απαντητική του επιστολή με λίγη αυτοκριτική θα το διαπιστώσει μόνος του, όπως και οι περισσότεροι, αναγνώστες το κατάλαβαν. Εγώ δεν επεκτείνομαι περισσότερο σ' αυτό το θέμα, απλώς θέτω μια ερώτηση, που λέγει πολλά. Πώς θα γίνει διαλογισμός και έρευνα όταν ιστορικά θέματα, χωρίς να υπάρχουν μάλιστα γι' αυτά γραπτές πηγές, γίνονται αργιοί δεκτά από τον επιστολογράφο ως έχουν; Αναφέρομε εδώ στη γραφή που υπάρχει στις αρχικές παραγράφους της επιστολής του κ. Τσάγκα και λέγει «... Σας λέμε εκ των προτέρων, ότι το γεφύρι.... πέρασε στην τοπική ιστορία ως γεφύρι της Ζέρμας...» (η υπογράμμιση δική μου), πράγμα που σημαίνει ότι σε οποιαδήποτε λογικά συμπεράσματα και αν καταλήξει η συζήτηση και η έρευνα, αυτά δεν θα γίνουν αποδεκτά από τον επιστολογράφο, αν δεν είναι σύμφωνα με τις εκ των προτέρων θέσεις του. Ελπίζω, για το καλό της έρευνας, ότι μάλλον σφάλω σ' αυτό και προχωρώ, για χάρη της αλήθειας και μόνο.

Σε πολλά από τα ζητήματα ο επιστολογράφος θα βρει απαντήσεις σε προηγούμενη απαντητική μου επιστολή, πάνω στο ίδιο θέμα, στον συγχωριανό του κ. Μήτση, που δημοσιεύθηκε στο περιοδικό «ΚΟΝΙΤΣΑ» αρ. 24. Ελπίζω να τον καλύπτουν, γιατί δεν είναι σωστό να ρυπογραφούμε καταχρώμενοι της φιλοξενίας, που τόσο απλόχερα μας προσέφερε η σύνταξη του περιοδικού. Παρ' όλα αυτά όμως υπάρχουν αναφορές σε στοιχεία που πρέπει εδώ να τεθούν, να κριθούν και να αξιολογηθούν.

Με μεγάλη ικανοποίηση σημειώνω τα όσα ο επιστολογράφος για την περιγραφή της γέφυρας από τον «περιηγητή Μολοσσό» αναφέρει, στοιχεία τα οποία ομολογουμένως πλουτίζουν τις

γνώσεις μας γι' αυτήν. Στάζει όμως χολή και όξος η φράση του «... Συνεπώς η σπουδαία σημείωση δεν ανήκει σε σας...», αφού με εκείνη την αρχική μου εργασία προσωπικά ούτε πρωτεία, ούτε καμιά αναγνώριση επεδίωξα. Απλά, από τις μετρήσεις προέκυψε μια διαπίστωση και την έγραψα, τίποτα παραπάνω. Οι επάλξεις και οχυρώσεις που αναφέρονται από τον «περιηγητή Μολοσσό», αν υπήρχαν, συντεριάζουν τέλεια με όσα στην εργασία μου «ΤΑ ΤΟΠΩΝΥΜΙΑ ΤΗΣ ΔΡΟΣΟΠΗΓΗΣ» γράφω για στρατιωτικό έλεγχο του όρους «ταμπούρι», και πρωτίστως του «περάσματος» του Σαραντάπορου και του «αυχένα» της Φούρκας. Ελπίζω εν καιρώ το φιλόξενο τούτο περιοδικό να τη δημοσιεύσει.

Ευχαριστώ ιδιαίτερα τον επιστολογράφο για την πολύ σπουδαία πληροφορία που μας δίνει σχετικά με την ίδρυση του χωριού Ζέρμα στη τωρινή του θέση κοντά στο Μοναστήρι, που έγινε με μεταφορά κατοίκων από τον οικισμό «Κοσαρτσκό». Γράφει επί λέξει «... Η μεταφορά έγινε επίσημα το 1750 και αυτό το λέμε με απόλυτη ευθύνη, γιατί σώζεται η χρονολογία λαξευμένη σε πλάκα μέσα σε κάμαρα στην κεντρική βρύση του χωριού μας...». Αυτή η πληροφορία είναι σημαντική, είναι ένας ιστορικός κρίκος που έλλειπε, γιατί απ' αυτήν ξεκινώντας μπορούμε να χρονολογήσουμε με μεγάλη ακρίβεια το γεφύρι, όπως παρακάτω φαίνεται, σε συνδυασμό πάντα με όσα στοιχεία στο αρχικό μου άρθρο υπάρχουν. Παρακαλώ να σημειώσουμε την «...απόλυτη ευθύνη...», την οποία αναλαμβάνει ο επιστολογράφος, γιατί το κρίμα θα είναι δικό του, αν προκύψει λάθος στη χρονολόγηση.

Όλοι μας συμφωνούμε ότι η γέφυρα είναι πολύ παλιό κτίσμα. Ο επιστολογράφος συμπεραίνει «... ότι η γέφυρα έχει μεγαλύτερη ηλικία από το 1800...». Εγώ στο αρχικό μου άρθρο κά-

που γράφω «... Φαίνεται πως και τούτο το γεφύρι... στήθηκε οπωσδήποτε μετά το μέσο του 18ου αιώνα...». Ο κ. Σπυρ. Μαντάς στο παρακάτω μνημονεύμενο βιβλίο του κάπου γράφει «... Η οξυκόρυφη απόληξη του μεγάλου τόξου... μαρτυράει πολύ παλιά προέλευση...».

Άρα χονδρικά στην εκτίμηση του χρόνου κατασκευής συμφωνούμε. Η απόδοση, από τον κ. Κώστα Φρόντζο, της ανέγερσης της γέφυρας στον πρόγονο του πυρσογιαννίτη πρωτομάστορα Ζιώγα Φρόντζο, ο οποίος κατασκεύασε και το γεφύρι της Κόνιτσας (1870), είναι πέρα για πέρα εσφαλμένη. Όπως και ο κ. Σπυρ. Μαντάς σημειώνει στο βιβλίο «ΤΑ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΑ ΓΕΦΥΡΙΑ», αυτό έγινε από υπερβάλλοντα ζήλο του κ. Φρόντζου να τιμήσει περισσότερο τον άξιο πρόγονο του, πιστώνοντάς του και ένα ακόμη σημαντικό έργο, αφού κανένας δεν το διεκδικούσε και δεν υπήρχαν γραπτά στοιχεία γι' αυτό. Η λαθεμένη αυτή άποψη αναδημοσιεύτηκε έκτοτε από πολλούς πχ. από τον Πυρσογιαννίτη κ. Νικ. Τσίπα στο βιβλίο του «Αντάμωμα με πατρογονικούς αντιλάλους της Πυρσόγιαννης 1987». Στο αρχικό μου άρθρο γράφω σχετικά ότι δεν μπορεί το γεφύρι να κτίσθηκε μετά το 1850 και σημειώνω και το γιατί. Νομίζω δεν είναι σωστό να επαναλαμβάνουμε χρονολογήσεις που ελέγχονται λανθασμένες, γιατί τελικά δημιουργούν κατάσταση.

Διαπιστώνω επίσης από τα γραφόμενα του επιστολογράφου ότι η παράδοση - «μύθος» την ονομάζω εγώ - που θέλει τη χρηματοδότηση της γέφυρας να γίνεται από τουρκάλα μπέϊσα, (αλήθεια, στο προκείμενο θέμα, πόση βαρύτητα έχει ο τίτλος, το αξίωμα, της τουρκάλας;), είναι γνωστή στη Ζέρμα και φαίνεται πως είναι περισσότερο διαδεδομένη από όσο αρχικά νόμιζα. Η πληρότητα του «μύθου» και η αιτιολογία του, όπως είναι διατυπωμένος στο αρχι-

κό μου άρθρο, δίνει λογικές εξηγήσεις σε πολλά πράγματα που ισχύουν σήμερα και οπωσδήποτε δεν έρχεται σε καμιά αντίφαση με αυτά. Αυτό το γεγονός με αναγκάζει και σήμερα να επαναλάβω ό,τι και αρχικά έγραψα, δηλ. «...Σίγουρα ένα μεγάλο μέρος του μύθου είναι αληθινό και ίσως και όλος...». Δεν είναι δυνατό να μη τον λάβουμε σοβαρά υπόψη, αφού γραπτά στοιχεία δεν υπάρχουν, και πρέπει να προσπαθήσουμε να αντλήσουμε απ' αυτόν στοιχεία. Γι' αυτό η ισχυρή και φευγαλέα αναφορά στο «μύθος» από τον επιστολογράφο με μόνη τη φράση «...μιλάει για την κατασκευή της γέφυρας από μια άκληρη Τουρκάλα...» δεν βοηθάει την έρευνα και οπωσδήποτε δείχνει προσπάθεια αποφυγής και μείωσης της ιστορικής του αξίας.

Ο επιστολογράφος, αντιγράφοντας τον κ. Σπυρ. Μαντά, σωστά τονίζει, και εγώ επικροτώ απόλυτα, ότι «... Την απόφαση για να στηθεί ένα γεφύρι την εποχή αυτή (τον 18ο αιώνα σημειώνω εγώ) έπαιρνε συνήθως κάποιο μεμονωμένο πρόσωπο (κατά κανόνα πλούσιο σημειώνω εγώ) ή και ολόκληρο χωριό...», εννοείται βέβαια λόγω της μεγάλης δαπάνης του έργου. Εδώ τίθεται αμείλικτο το ερώτημα: **το σημερινό χωριό Ζέρμα, στη σημερινή του θέση κοντά στο μοναστήρι, υπήρχε την εποχή που κτίσθηκε το γεφύρι;** Μόνο μια θετική απάντηση στο ερώτημα αυτό θα νομιμοποιούσε τους Ζερματινούς να ζητούν δίκαια και ισάξια να λέγεται η γέφυρα «γεφύρι Ζέρμας» και να υπερασπίζονται την εσφαλμένη, κατά τη γνώμη μου, σχετική αντίληψη. Διαφορετικά άσκοπα πασχίζουν να αποδείξουν τα άτοπα, γιατί «ουδέν εκ του μη όντος γίγνεται», νόμος που ισχύει για τα κοινωνικά και φυσικά φαινόμενα, εκτός αν θέλουν να ισχύσει και εδώ η ρήση, που αποδίδεται στο ζωγράφο Γιάννη Τσαρούχη και λέγει ότι «στην Ελλάδα είσαι, ό,τι δηλώνεις», αδιαφορώντας παντελώς για την αλήθεια, έτσι

μόνο και μόνο επειδή βολεύει.

Εγώ στο ερώτημα απαντώ ΟΧΙ, το χωριό Ζέρμα δεν υπήρχε τότε, και για να το καταλάβει ο επιστολογράφος και οι αναγνώστες ας κάνουν τον κόπο να διαβάσουν τις παρακάτω σκέψεις μου.

Στο πρώτο μισό του 18ου αιώνα, στις βορεινές κλιτείες του όρους «ταμπούρι», προς τις οποίες η σημερινή Ζέρμα έχει απέραντη και εξαίσια θέα, υπήρχαν: α) Στη Δυτική πλευρά το τσιφλίκι της Μπλιζιανης (Λαγκάδα), το οποίο διαλύθηκε περί τα τέλη του 19ου αιώνα, β) Στο μέσον η έκταση του αυτοδιοικούμενου από δημογέροντα χωριού Κάντσικου (Δροσοπηγή), που ποτέ του δεν ήταν τσιφλίκι, και γ) Στην Ανατολική πλευρά το τσιφλίκι της «Λιάσκας», με έκταση που άρχιζε λίγο απέναντι από το σημερινό χωριό Δροσοπηγή και έφθανε μέχρι το Μοναστήρι της Φούρκας και το Σαραντάπορο ποταμό. Μέσα στο χώρο του τσιφλικιού αυτού ήσαν κι οι θέσεις «Κοσαρτσκό» και «Αρσέλια», τις οποίες επικαλούνται οι Ζερματινοί σαν κοιτίδες της προέλευσής των.

Νομίζω ότι δεν θα υπάρχει καμιά διαφωνία στα παραπάνω, γιατί και χιλιοειπωμένα πράγματα είναι και υπάρχουν μαρτυρίες γι' αυτά, που δεν είναι του παρόντος. Ήδη πολλά έγραψα περί αυτών στο αρχικό μου άρθρο, όπου μπορεί καθένας να ανατρέξει και να ενημερωθεί. Λυπούμε μάλιστα βαθύτατα που ο επιστολογράφος δεν τα μελέτησε με όση εμβρίθεια έπρεπε, γιατί τότε μόνος του θα εξηγούσε το πώς ιδρύθηκε το χωριό Ζέρμα και δεν θα ήταν αναγκαία τούτη η απαντητική επιστολή.

Το τσιφλίκι της «Λιάσκας» διαλύθηκε πάρα πολύ παλιά, τόσο που κανένας δεν θυμήθηκε, ούτε και έγραψε, πότε έγινε αυτό. Ο «μύθος», όπως στο αρχικό μου άρθρο υπάρχει, συνδέει: 1) τη μπείσα της Λιάσκας με την χρηματοδότηση του γεφυριού, πράγμα πολύ λογικό και ιδιαίτερα πειστικό, γιατί και

πλούσια ήταν και αιτία υπήρχε, και 2) τη διάλυση του τσιφλικιού, με την εξαγορά του από το χωριό Κάντσικο, πράγμα που ελέγχεται απόλυτα αληθές, εκτός από μικρή έκταση, που την εκτιμώ περίπου στο 20%, την οποία κράτησαν διάφοροι άλλοι ντόπιοι, που μαζί με τους αυτοχθόνες κολλήγους σχημάτισαν τον οικισμό «Κοσαρτσκό». Τοποθεσίες όπως «Κοσαρτσκό», «Αρσέλια», «Τσιούκαρη», κ.α. είναι σήμερα κοινές ή ανήκουν σχεδόν μισές-μισές στα δύο χωριά.

Τό Κάντσικο λοιπόν, με την παραπάνω αγορά, διπλασίασε σχεδόν την έκταση του, και είναι αυτή που και σήμερα διακατέχει. **Η ικανότητά** του αυτή, να μπορεί να αγοράσει ένα τόσο μεγάλο τσιφλίκι, δείχνει ότι τότε ήταν ένας συμπαγής, παραγωγικός και καλά αυτοδιοικούμενος οικισμός, που μπορούσε εν ανάγκη να μεριμνήσει και να συμβάλει στο να φτιαχτεί η γέφυρα.

Δεν θέλει ερώτημα πως οι προσκολλημένοι στο τσιφλίκι κολλήγοι (γεωργοί και βοσκοί) με την εξαγορά του έγιναν **απελεύθεροι**, γιατί οι νέοι ιδιοκτήτες του τσιφλικιού, δηλ. οι Καντσιώτες, δεν ήσαν αφεντικά, αλλά άνθρωποι της δουλειάς, σαν τους ίδιους, και δεν μπορούσαν να έχουν και άλλους στη δούλεψή τους, για λόγους καθαρά οικονομικούς. Έτσι αρκετοί απελεύθεροι με τις οικογένειες τους, μετά την αποδέσμευσή τους από το τσιφλίκι, επειδή έμειναν χωρίς γη και δουλειά, ανεζήτησαν άμεσα και αναγκαστικά εργασία σε νέα αφεντικά, για την επιβίωσή τους τουλάχιστον. Αυτό έγινε με εκείνους που δεν μπόρεσαν, για κάποιο λόγο, να βολευτούν στο μικρό χώρο που κρατήθηκε γύρω από το «Κοσαρτσκό». Μερικές οικογένειες απελεύθερων ζήτησαν και βρήκαν εργασία στο έναντι Μοναστήρι της Παναγίας, το γνωστό σήμερα μοναστήρι Ζέρμας, σαν καλλιεργητές των αγρών, των αμπελιών του και πιθανώς σαν βοσκοί, Από αυτούς τους ανθρώ-

πους ιδρύθηκε το χωριό Ζέρμα, κοντά στη Μονή όπου δούλευαν, στη θέση που υπάρχει σήμερα.

Πότε έγινε αυτή η ίδρυση; Ο επιστολογράφος μας πληροφορεί με απόλυτη ευθύνη ότι η «μεταφορά» κατοίκων του «Κωσαρτσκού» κοντά στη Μονή έγινε επίσημα το 1750. Εδώ απόλυτα δένει με τα παραπάνω τούτη η γραφή του Χαρ. Ρεμπέλη, από το άρθρο του «Η ιερά Μονή Ζέρμας» (Ηπειρωτικά Χρονικά - τεύχος Α' & Β' - Ιωάννινα 1930): «... Τον νυν χωρίον Ζέρμα φαίνεται ότι δεν υπήρχε κατά την εποχήν της πρώτης κτίσεως της Μονής, διότι οι κάτοικοι αυτής κατώκουν εις παρακειμένην κώμην καλουμένην «Κωσαρτσκό» ής τα ερείπια σώζονται υπό το όνομα «Παληοχώρι», αργότερον δε οι εκ των κατοίκων του Κωσαρτσκού «Στυλαίοι», «Τσονάδες», «Παπαδαίοι», «Τσομαναίοι» και «Γκοψινάδες» συνεκεντρώθησαν εις την σημερινήν θέσιν του χωριού ως καλλιεργηταί των απέραντων αγρών και αμπελιών της Μονής Ζέρμας και έκτισαν τον συνοικισμόν Ζέρμα, όστις εις το Κτηματολόγιον του Τουρκικού κώδικος εφέρετο μέχρι τίνος Μοναστήρι Ζέρμας...». Το αίτιο, το γιατί, δεν γράφεται και από τους δύο, είναι όμως προφανές πλέον.

Δεδομένου όμως ότι ο «μύθος» μας πληροφορεί σαφώς ότι το γεφύρι κατασκευάσθηκε πριν τη διάλυση του τσιφλικιού, - ας κάνει τον κόπο ο επιστολογράφος και ο αναγνώστης να τον ξαναδιαβάσει με προσοχή - προκύπτει η βεβαιότητα ότι δεν υπήρχε το χωριό Ζέρμα, όταν αυτό ανεγείρονταν. Ο Χαρ. Ρέμπελης μάλιστα στο παραπάνω κείμενο μας πληροφορεί ότι «... εφέρετο μέχρι τίνος Μοναστήρι Ζέρμας...», όπερ σημαίνει ότι ούτε και μέχρι τους κοντινούς χρόνους (σημειώνω εγώ τέλη 19ου αιώνα) δεν φορολογούνταν σαν αυτοτελής οικισμός, αλλά σαν προσάρτημα της Μονής, πράγμα που πρέπει να

προσέξουμε σοβαρά και να βγάλουμε ανάλογα συμπεράσματα, τα οποία σίγουρα δικαιώνουν τη θέση μου ότι το γεφύρι εσφαλμένως λέγεται «γεφύρι Ζέρμας».

Συνεπώς με κανένα τρόπο δεν νομοποιούνται πλέον οι Ζερματινοί να ζητούν να λέγεται η γέφυρα με το όνομα του χωριού τους. Αντίθετα οι Καντσιώτες, για τους λόγους που μέχρι τώρα έχω επικαλεσθεί σε όσα έγραψα, και τους οποίους δεν προκύπτει ανάγκη να αναθεωρήσω με τα μέχρι τώρα στοιχεία που αντιπαρατέθηκαν, καταξιώνονται από κάθε άποψη, κύρια ιστορική, να ονομάζουν το γεφύρι «Καντσιώτικο γεφύρι» και να ζητούν να 'ρθει η υπάρχουσα ιστορική πλαστογραφία με την οποία, πολύ σωστά γράφει ο επιστολογράφος, «βαφτίστηκε» γεφύρι της Ζέρμας, χωρίς να είναι.

Ανεξάρτητα από αυτό, οι πληροφορίες που συγκεντρώθηκαν μας βοηθούν να χρονολογήσουμε το γεφύρι με μεγάλη σχετική ακρίβεια, δηλ. με μια απόκλιση μικρού μονοψήφιου αριθμού. Αν δεχθούμε ότι πριν το 1750, έτος κτίσης της Ζέρμας, χρειάσθηκαν τουλάχιστον 10 χρόνια, για να συμβούν, όλα όσα παραπάνω αναφέρω, καθώς και τα τεκταινόμενα στο «μύθο», χρονική διάρκεια πολύ λογική από κάθε άποψη τότε μπορούμε να ορίσουμε ότι το 1740 είναι το έτος κατασκευής του γεφυριού. Βρίσκω πως η χρονολογία αυτή είναι σωστή, γιατί, εκτός από όσα παραπάνω αναφέρω, η δομική εικόνα και τεχνοτροπία του γεφυριού ταιριάζει με άλλα γεφύρια, που έγιναν αλλού την ίδια περίπου εποχή.

Αυτή είναι η ιστορική αλήθεια, όπως από τα μέχρι τώρα δεδομένα προκύπτει, η οποία μόνο με τεκμήρια και σοβαρά κριτικά συμπεράσματα θα μπορούσε να ανατραπεί, και όχι με όσα, ασήμαντα και εν πολλοίς άτοπα, στις τελευταίες παραγράφους της γραφής του παραθέτει ο επιστολογράφος και περί

των οποίων γράφω λίγα παρακάτω.

Ευθύς ξεκαθαρίζω ότι χαίρομαι για τα εύσημα των μαστόρων της Ζέρμας και δεν είμαι εγώ εκείνος που θα τολμήσει τυχόν να αμφισβητήσει. Μάλλον και αντίθετο θα συμβεί. Αν αρχικά όμως δεν τα εξετίμησα όσο έπρεπε φταίει σε μεγάλο βαθμό ο επιστολογράφος, γιατί στο τεύχος 19 του περιδικού «Κόνιτσα» σελ. 184 γράφει «... Οι Ζερματινοί κατ' εξοχήν γεωργοκτηνοτρόφοι παλαιότερα στο επάγγελμα...». Εξ ιδίων λοιπόν τα βέλη, και η παραπλάνηση μου βέβαια.

Ύστερα από την έντονη πατριωτική αντίδραση που συνάντησε, εκ μέρους λίγων Ζερματινών, η άποψη μου ότι το ιστορικά ορθό είναι να λέγεται η γέφυρα «ΠΑΛΙΟ ΓΕΦΥΡΙ ΔΡΟΣΟΠΗΓΗΣ», φυσικό ήταν ότι έπρεπε να ξανακοιτάξω το θέμα και να ρωτήσω σχετικά στα γειτονικά χωρία |Φούρκα, Κεράσοβο, Λαγκάδα, Λυκορράχη|, όπου, ως γραφεί εδώ αφού το έφερε ο λόγος, το μέρος που ανήκει στη Ζέρμα το λένε «Ζερματνό» και τους κατοίκους της «Ζερματνούς», όπως εγώ το καθιέρωσα ήδη. Οι απαντήσεις που πήρα συνοψίζονται όλες στην εξής φράση: «Εμείς το ξέρουμε Καντσιώτικο το γεφύρι, **επίσημα** όμως το λένε Ζερματινό», όπως μου τη διατύπωσε ηλικιωμένη και μορφωμένη αρχόντισσα από τη Φούρκα. Εκείνο το κακόηχο **επίσημα** φέρνει στο νου αυτό που έγραψα παραπάνω δηλ. ότι στην Ελλάδα είσαι ό,τι δηλώνεις. Θυμίζει βέβαια και το επεισόδιο των καλαμαράδων απογραφών, όπως στο αρχικό άρθρο έγραψα επισημαίνοντας ο επιστολογράφος, προφανώς για να έχει λόγο χλευασμού γράφοντας «... τι αστεία πράγματα...».

Όσοι ξέρουν την μικρογεωγραφία και μορφολογία του χώρου σίγουρα θα μειδιάσαν διαβάζοντας στη γραφή του επιστολογράφου να υποστηρίζεται η άποψη ότι, για να πάνε οι Ζερματινοί (και τα ζωντανά τους συμπληρώνω εγώ)

από τη θέση «Κοσαρτσκό», που βρίσκεται στην Καντσιώτικη πλευρά του ποταμού, στην έναντι βορεινή Ζερματινή όχθη του Σαραντάπορου, πρέπει να περάσουν από το γεφύρι. Πώς θα γίνει αυτό, αφού ανάμεσα στο γεφύρι και το «Κοσαρτσκό» παρεμβάλλεται Καντσιώτικη έκταση μήκους δύο ωρών ποταμόδρομο τουλάχιστον; Σίγουρα είναι λάθος. Για να καταλάβουν οι αναγνώστες είναι σαν να λέμε ότι για να περάσουμε από το ΡΙΟ στο ΑΝΤΙΡΡΙΟ πρέπει να διαβούμε την γέφυρα του Ισθμού της Κορίνθου, τηρούμενων βέβαια των αναλογιών. Τα λάθη για τους ανθρώπους είναι, γι' αυτό ας το ξανακοιτάξει το θέμα.

Δεν χρειάζεται να πω εγώ ότι η κύρια οδός επικοινωνίας Μακεδονίας - Ηπείρου, η οποία διήρχετο από το «πέρασμα» του Σαραντάπορου, ακολουθούσε την κοίτη (το χαλίκι) ή τις όχθες του, ανάλογα με την εποχή. Παρόχθια ήσαν τα κύρια μονοπάτια και σε καμιά περίπτωση δεν ανέβαιναν στα κατσάβραχα της Μπλίζιανης (Λαγκάδας) και της Καστάνιανής (Καστανέας). Τοπικές παρακάμψεις, οφειλόμενες στο κρημνώδες των οχθών ή χρησιμοποιούμενες για τη συντομότερη εξυπηρέτηση κάποιου χωριού, δεν αναιρούν τον κανόνα. «...της οδού ταύτης σώζονται ίχνη εις τίνα πρόχθια σημεία του Σαραντάπορου, ούτινος τον ρούν ακολουθεί...» γράφει ο Χαρ. Ρεμπέλης. Κάπου λοιπόν χωλαίνει η θέση του επιστολογράφου πάνω σ' αυτό το θέμα.

Επίσης, δεν είναι η ανάγκη να επικοινωνήσει κάποιος με τον παπά ή τον Δεσπότη, που τον υποχρεώνει να στήσει ένα πολυδάπανο και τεχνικά δύσκολο γεφύρι, όπως αφήνεται να διαφανεί στη γραφή του επιστολογράφου με την αναφορά στα χωριά Σλατινά (Χρυσή) και Πευκόφυτο (Βισαντσκό). Άλλοι είναι οι κύριοι λόγοι, αλλά δεν είναι του παρόντος, και επί πλέον λίγο-πολύ όλοι μας τους γνωρίζουμε.

Το δημοτικό άσμα που παρατίθεται είναι αξιοσημείωτο. Ας το κρίνουν όμως για την πιστότητα του οι ειδικοί περί τα τοιαύτα, θέλοντας μ' αυτό να πω ότι είναι εξεταστέο αν όσα λέγει, (ονόματα, τοποθεσίες γεγονότα), είναι συμβιβαστά μεταξύ τους. Επίσης δεν αναφέρεται που είναι καταγραμμένο, δηλ. σε ποιο βιβλίο ή από ποια πηγή το πήρε ο επιστολογράφος.

Όσο αφορά την πινακίδα σήμανσης του γεφυριού με την ένδειξη «ΠΑΛΙΟ ΓΕΦΥΡΙ ΔΡΟΣΟΠΗΓΗΣ» δεν θα είναι λάθος αν τοποθετηθεί, γιατί τουλάχιστον θα πληροφορεί τους επί της Εθνικής οδού περαστικούς και εποχούμενους για την ύπαρξη της αξιοθαύμαστης πράγματι γέφυρας, ενώ παράλληλα θα αποδίδει και την ιστορική αλήθεια. Εκτός αυτών θα είναι και πλήρως συμβιβαστή με την σημερινή λειτουργία της γέφυρας, εννοώντας ότι είναι παράλογο να λέγεται αλλιώς, αφού βρίσκεται πάνω στον παρακαμπτήριο δρόμο προς τη Δροσοπηγή. Βέβαια υπάρχει γι' αυτό αντίρρηση, αλλά τι να γίνει; έτσι λειτουργεί σήμερα ο χώρος της γέφυρας, και έτσι ορίζουν τα συμπεράσματα από την μέχρι τώρα έρευνα.

Για τα λοιπά θέματα θα βρεί λύσεις στις απορίες του ο επιστολογράφος τόσο στο αρχικό κείμενο, όσο και στην απαντητική μου επιστολή στον συγχωριανό του κ. Μήτση, αρκεί να τα ξαναδιαβάσει επισταμένως.

Τελειώνω ελπίζοντας ότι έπεισα λίγο το νου του για το δίκαιο που έχω, με και για όσα έγραψα. Είμαι όμως βέβαιος ότι την πίστη του, ότι το γεφύρι είναι της Ζέρμας, δεν την επηρέασα. Δεν του κρατώ κακία, αρκεί να λάμψει η αλήθεια και να πλουτίσει η ιστορία του γεφυριού. Προσωπικά τον ευχαριστώ γιατί μου έδωσε στοιχεία, τα οποία με βοήθησαν να χρονολογήσω το γεφύρι, και αυτό είναι μεγάλο κέρδος για όλους μας.

Θωμάς Ζιώγας

Περιπλανώμενο στο δάσος βρήκε ο Μήτσος Λύτος ένα λαγουδάκι, που σίγουρα είχε χάσει «τα νερά του». Το περιμάζεψε στο σπίτι και ανέλαβε η αδερφή του Αλέκα να το φροντίζει. Ήταν τόσο μικρό που δεν έτρωγε τίποτα. Ύστερα από πολλές προσπάθειες η Αλέκα κατάφερε να το μάθει να πίνει γάλα με το μπιμπερό.

Τώρα πια τρώει λαίμαργα το γεύμα του και όλο μεγαλώνει.

(Στη φωτογραφία: το μικρό λαγουδάκι παίρνει την τροφή του από τα χέρια της ...παραμάνας του).

ΤΟ ΛΙΧΝΙΣΜΑ ΤΕΛΕΙΩΣΕ

Χάραξε και όλα ήταν αστραφτερά μετά από μια καλοκαιριάτικη ζεστή νύχτα του Ιούλη πρις 20 χρόνια. Βαθειά χαράματα και η μια πόρτα μετά την άλλη ανοίγουν στον Αμάραντο ήσυχα να μην ξυπνήσουν τα μικρά που κοιμούνται στα χρωματιστά ντουσιέκια. Οι γυναίκες νέες μεσόκοπες και γριές και κάπου και που κανέννας γέροντας με το παγούρι γιομάτο νερό και σταρένιο ψωμί στον τρουβά και γκίζα στο κλειδοπίνακο τραβούν για τ' αλώνια. Καλημέρα Φάναινα πως ξημέρωσες; καλά Σωτήρainerna τι κάνουν τα μικρά, η μπάμπω; Έτσι μ' αυτούς τους χαιρετισμούς πριν κρούξει ο ήλιος είχαν φτάσει στ' αλώνια μέσα από τα σοκάκια και τα γκαλντερίμια. Σωρός τα δεμάτια με το στάρι είχαν κουβαληθεί από βραδύς και είχαν μπει γύρω γύρω από το στήχειρο. Τ' αλώνι είχε φκιαχτεί από μέρες για να δεχτεί το χρυσό καρπό (το στάρι). Αλώνια μικρά και μεγάλα σε όλες τις γειτονιές και στους τρεις μαχαλάδες τ' αλώνι το ψηλό, τ' αλώνια τα τσιοχάτικα. τ' αλώνια στη ράχη, στον τσέρκο, τ' αλώνια στον πέρα μαχαλά και στον κάτω μαχαλά.

Όποιος είχε μουλάρι ήταν προνομιούχος όποιος δεν είχε έβαζε τα βόδια του ή τις αγελάδες για να πατήσουν τα δεμάτια αφού δένονταν καλά με χοντρή τριχιά στο στήχειρο και άρχιζε η δουλειά. Με ένα ξύλο (βέργα) η νεότερη της φαμελιάς κτύπαγε ελαφρά το ζωντανό να φέρει βόλτες όλο το αλώνι να πατηθούν καλά τα δεμάτια για να ξεχωριστεί το στάρι από το άχυρο και τη χλιούμη. Οι όμορφες Αμαραντιώτισσες με το μαντήλι δεμένο με χάρη στο κεφάλι, άσπρο τα κορίτσια και μαύρο με λουλούδια οι παντρεμένες και με το φουστάνι ανάλαφρα μαζεμένο για να μην χαλάσει από τα στάχια έφερναν ρυθμικά γύρω γύρω και συγχρόνως σκέ-

φτονταν πόσο στάρι θα βγεί; θα φτάσει για τη φαμελιά γι' αυτόν το χειμώνα; και όταν κουράζονταν μ' αυτές τις σκέψεις ο νούς τους έτρεχε στην ξενιτιά στον άνδρα στον πατέρα, στον αδερφό, στον αρραβωνιαστικό, στον αγαπημένο.

Κατά το μεσημέρι ήταν σχεδόν έτοιμο για λίχνισμα. Τα μικρά παιδιά έκαναν καλοτούμπες μέσα στο άχυρο πίσω από το ζωντανό και ξεφώνιζαν από τη χαρά τους.

Το παιγνίδι αυτό διαδίδονταν από γενεά σε γενεά ένα παιγνίδι κοντά στα προϊόντα της φύσης που τόσο δένονταν μ' αυτά για όλη τους τη ζωή. Τ' απομνημόσυνο όταν ο ήλιος άρχιζε να σβήνει αργά αργά πέρα απ' την Μαριά άρχιζε το λίχνισμα. Όλοι μαζί με τα δρεκούλια στα χέρια έφερναν τα πατημένα στάχια τα σήκωναν ψηλά να ξεχωρίσει το άχυρο από το στάρι και το άχυρο το έριχναν στην άκρη τ' αλωνιού και στη μέση έμενε το στάρι με τη χλιούμη (ψιλή σκόνη από άχυρο). Εύχονταν να έχει αεράκι να γίνει ο ξεχωρισμός γρήγορα. Μετά άρχιζε το ντριμώνισμα. Έφερναν τα μεγάλα ντριμώνια (στρογγυλές κοσκινίστρες με μεγάλες τρύπες) και κοσκινίζαν το στάρι μέχρι να μείνει καθαρό από κάθε κομμάτι άχυρο και σκόνη. Στο τέλος έμενε το στάρι κίτρινο έτοιμο για τα σακιά. Αργά το βράδυ το κουβαλούσαν στο σπίτι άλλοι με τον γάιδαρο και άλλοι στην πλάτη φορτωμένοι και υπολόγιζαν πόσες οκάδες έβγαλαν από το τάδε χωράφι πόσες από το δείνα. Τώρα τον μήνα αυτό από πολλά χρόνια δεν ακούγεται ο αχός του ρυθμικού γυρίσματος των ζωντανών στ' αλώνια, οι φωνές των παιδιών να ξεκαρδίζονται στα γέλια μέσα στο άχυρο, τα σιγοτραγουδίσματα των τραγουδιών της ξενιτιάς από τις γυναίκες.

το λίχνισμα τέλειωσε για πάντα στον Αμάραντο.

Νίκη Γκουντουβά

ΠΑΛΙΕΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ

Κεράσοβο

Από το αρχείο του φωτογράφου Ι. Καπαίου

ΤΑ ΤΟΠΩΝΥΜΙΑ ΤΗΣ ΔΡΟΣΟΠΗΓΗΣ

Θωμά Β. Ζιώγα

(συνέχεια από το προηγούμενο)

ΖΩΝΗ 8

Το Γκόλιο: Τόπος γυμνός, χωρίς καθόλου δένδρα. Η Σλ. λέξη GOLU σημαίνει γυμνός, και από αυτήν προέρχεται το τοπωνύμιο.

Το Πυτσέλι: Βλαχ. PUTS = πηγάδι, φρεάρ, από το Λατ. PUTEUS = φεάρ. Βλαχ. PUTSELI = μικρό πηγάδι. Διαβάζοντας το U σαν Y έχουμε «Πυτσέλι» που σημαίνει «μικρό πηγάδι». Υπάρχει όντως μικρό πηγάδι που φαίνεται ότι παλιότερα του είχαν ανοίξει φρεάρ. Μάλιστα λέγεται συνήθως στη φράση «στο πηγάδι στο πυτσέλι», που δείχνει ότι είναι σωστή η παραπάνω ετυμολόγηση.

Η Καστριμπούκα: &1 Βλαχ. KASTRU = κάστρο, οχυρό, από το Λατ. CASTRUM = φρούριο, οχυρό. Λατ. BUCCA = κοιλότητα, άνοιγμα, μπουκιά. Ελλ. μπούκα = στόμιο, οπή, είσοδος. Συνεπώς Καστριμπούκα σημαίνει «είσοδος οχυρού». Αυτό δικαιολογείται από την πολύ ψηλή θέση που έχει στην μορφολογία του εδάφους σε σχέση με την τοποθεσία «ταμπούρι». &2 Σλ. KASTRJA = κλαδεύω, και BUKA = οξυά. Συνεπώς η λέξη σημαίνει «κλαδεμένη οξυά». Είναι αλήθεια ότι εδώ κλάδευαν ανέκαθεν τις οξυές οι χωριανοί και τα κλαδιά, ηλιασμένα και ξερά, τα έδιναν στροφή το χειμώνα στα ζώα. Τη δεύτερη περίπτωση τη θεωρώ πίο πιθανή.

Το Λεβάδι: Τόπος για βοσκή, λειβάδι.

Η πάνω Χαλκιά: Δες παραπάνω.

Η Μπάρα τ' Μούζα: Σλ. BARA = βάλτος, λάκκος με νερό. Άρα «Μπάρα» θα πει «μικρός λάκκος με νερό», και ο «Μούζας» είναι όνομα που υπάρχει ακόμη στο χωριό.

Τα Κριθάρια: Έκταση όπου καλλιεργούνταν αποκλειστικά κριθάρι.

Η Φλιάμα: Βλαχ. FLEAMA = φλόγα, πυρ, από το Λατ. FLAMMA = φλόγα. Συνεπώς «Φλιάμα» σημαίνει φλόγα. Είναι τοποθεσία πολύ υψηλή όπου οι κτηνοτρόφοι συνήθως ανάβουν φωτιά ορατή από το χωριό, πράγμα που δικαιολογεί την ονομασία. Ίσως να έχει σχέση και με το θεσμό των «οροφυλακών» και

η φλόγα να ήταν μήνυμα (σινιάλο) κινδύνου.

Ο Μόναχος ο Πεύκος: Υπήρχε φαίνεται σημαδιακός μοναχικός পেύκος.

Η Γιαννίτσαρη: &1 Φαίνεται ότι ο «Γιάννης Ιτσαρής» ήταν παλιός τσέλιγκας που νοίκιαζε την έκταση και άφησε και το όνομα του. &2 Συχνά λέγεται και Γενίτσαρη, οπότε από το Τουρκ. YENI-CERI = (νέος στρατός), γενίτσαρος, πεζός τούρκος στρατιώτης, σημαίνει «στρατού τόπος». Μάλλον το δεύτερο είναι πιο πιθανό.

Τα Προυσουρινά: Έγιναν δικαστικά «προσωρινά μέτρα» σε αντιδικία με το γειτονικό χωριό Φούρκα και έκτοτε λέγονται έτσι.

ΖΩΝΗ 9

Η Βουρδουκουλίτσα: Ελλ. Βούς - βόδι. Βλαχ. BOU = βόδι. Βλαχ. REDUCULU = RIDUCULU = RDUCULU = ξαναπηγαιμός, ξαναεπιστροφή, από το Λατ. REDUCO = επανάγω, επαναφέρω. Άρα. BOURDUCULU ΚΑΙ BOURDUCULITSA σημαίνει τόπο όπου επιστρέφουν τα βόδια, δηλ. «γελαδαριά». Πράγματι εδώ πάντα ήταν τόπος όπου σταλίζανε τα βόδια του χωριού. Δες τη γειτονική Καζμούλη = στέκι των μουλαριών.

Το Ντριμπούζι: Τουρκ. BUZ = πάγος, ψυχρός. Το Ελλ. θέμα «Τρι» σημαίνει τρεις φορές περισσότερο το δεύτερο συνθετικό, τρία, πολλάκις, λίαν. Άρα Τριμπούζι και Ντριμπούζι σημαίνει «τόπο πάρα πολύ ψυχρό».

Η Καζμούλη: Βλαχ. KAZA, KASA = σπίτι, καλύβα, από το Λατ. CASA = καλύβα. Βλαχ. MULA και πληθυντικός MULI = μουλάρια. Άρα KAZA + MULI = Καζμούλη σημαίνει «η καλύβα των μουλαριών», με την έννοια ότι εκεί είχαν στέκι και συγκεντρώνονταν τα μουλάρια. Δες τη γειτονική Βουρδουκουλίτσα = στέκι των βοδιών (γελαδαριά).

Ο Μόναχος ο Στάλος: Μοναχική δασοσυστάδα κατάλληλη για στάλισμα ζώων.

Ο Αι-Λιάς. Ο Άγιος Ηλίας, Ο προφήτης Ηλίας

(συνεχίζεται)

Λίγα ιστορικά από Τουρκίας στην Κόνιτσα

Γράφει ο Βαγγέλης Ι. Βουρδούκας

Επί Τουρκίας η Κόνιτσα είχε μεγάλη εμπορική κίνηση και έμεινε να λέγεται: «Κόντσα κασαμπάς (πόλη) Γιάννενα χωριό». Κι αν το φιλοσοφήσει κανείς είναι σωστό. Αυτή την εντύπωση σχημάτισα και κατά το 1947-48 όταν έμεινα στα Γιάννενα-στην Καλούτσιανη, στο τζαμί, στον ανήφορο προς την Κιάφα, Αιακιδών 48. Εκεί ήταν το τζαμί που σώζεται σήμερα. Τα Γιάννενα ήταν παλιά στρατιωτικό ορμητήριο του Αλή-Πασά, που διαφέντευε την Ήπειρο, τη Θεσσαλία, την Πελοπόννησο και την Αλβανία.

Η Κόνιτσα ήταν πόλη ακριβώς όπως και σήμερα. Όλη η κάτω Κόνιτσα ήταν σπίτια τούρκικα. Ακόμη σήμερα ζουν τούρκικες οικογένειες. Πολλοί φύγαν με τον Μπαϊράμ μετά το 1940. Ανεβαίνοντας προς την αγορά μέχρι το 1940 ήταν τα μαγαζιά με τις καμάρες τις θολογυριστές. Από το πάνω μέρος της αγοράς, από το μαγαζί του Ηλία Γιαννούλη ως πέρα, ήταν το σαράι του Μπέιου, του Ισμάμπεη, πιο πέρα πάνω από τον πλάτανο που υπάρχει ακόμα, του Ρεστέμπεη, δίπλα του Αλήμπεη ως απάνω στο γηροκομείο. Η Κόνιτσα τις εποχές εκείνες είχε την ακμή της και από εμπορικής πλευράς. Με την Αλβανία οι πόρτες ήταν ανοιχτές. Ακόμη στις ημέρες μου, το 1930, το παζάρι ήταν 10 ημέρες. Έρχονταν από την Αλβανία - Κορυτσά, Ερσέκα, Λεσκοβίκι, Πρεμετή -όλο με χοντρά ζώα - άλογα, μουλάρια, βόδια... Μιλάμε για εκατοντάδες ζώα. Ό,τι λογής ήθελες. Τα είχαν από το κάτω μέρος που είναι το ορφανοτροφείο μέχρι το πέρα ρέμα. Οι αγοραστάδες φέρναν γύρα και κοιτούσαν ποιο τους άρεζε. Πριν αγοράσουν φώναζαν τους τσαμπάσηδες που κοιτούσαν στα δόντια για να δουν τα χρόνια. Ένα βόδι ή μουλάρι 2-3 χρονών δεν κόστιζαν λιγότερο από 5-6 χιλιάδες.

Στο παζάρι κατέβαιναν όλα τα βλαχοχώρια. Το όνομα είχε η Σαμαρίνα με τα σπουδαία υφαντά, βελέντζες, κιλίμια, ό,τι λογιών ήθελες. Η Μπριάζα (Δίστρατο) και το Μέτσοβο έφερναν και υφαντά, αλλά κυρίως είδη από ξύλο, όπως καρδάρια, βαρέλες, μπουκλιά από 2 οκάδες νερό μέχρι 10. Ακόμα γουδιά, χουλιάρια.. Από τα Γιάννενα έρχονταν έμποροι με κουστούμια, φορέματα, πουκάμισα, όλα τα είδη ενδυμασίας και πολλοί τσαγκαράδες και τσαρουχάδες. Τα τσαρούχια φοριόνταν και μετά την φυγή των Τούρκων. Θυμάμαι τα τσαρούχια που έφτιανε ο Γιάννης Τζέκας και ο Τόλη Ζδράβος. Τα νυφιάτικα τσαρούχια είχαν πούλιες και κεντήματα και αγοράζονταν από τον γαμπρό. Η αξία τους από 700 μέχρι 1.000 δραχμές ανάλογα με το πόδι και τα κεντίδια. Όλα τα χωριά από Λάιστα μέχρι Πληκάτι και Μολύβι φέρναν τις πραγμάτειες τους στην Κόνιτσα και αγόραζαν ό,τι χρειαζόνταν. Τα караβάνια πήγαιναν και έρχονταν. Το κέντρο πάντα η Κόνιτσα. Έπεφτε χρήμα στην Κόνιτσα. Η Κόνιτσα και τα λίγα χωριά της είχαν μια ξεχωριστή αρχοντιά και εμφάνιση. Από τις 80 οικογένειες του χωριού μου (Πεκλαριού) οι 36 ήταν (οι άντρες) στην Βλαχιά. Το Πεκλάρι είχε τριώροφα σπίτια: των Καραγιαννέων, Γκουμέων, Λωλέων. Όλα τα χωριά είχαν ξενιτεμένους.

Περισσότερους είχαν το Πεκλάρι, η Μόλιστα και η Στράτσανη. Ακολουθούσαν η Κορτίνιστα, Ζέλιστα, Κουτσούφλιανη, Καβάσιλα κ.λ.π. Το Πεκλάρι εκτός από τη Βλαχιά, σε άλλα μέρη είχε μόνον έναν-δύο τον Γ. Παπαναστασιά στην Αίγυπτο και τον Αντρέα Κίτσιο στην Αμερική.

Χάρη σ' όλα αυτά: εμπόριο, χρήμα, θρήσκευμα, αυτοδιοίκηση, έμεινε να λέγεται «Κόντσα κασαμπάς, Γιάννενα χωριό».

Και τώρα λίγες ιστορίες γινομένες από μπέηδες, αγάδες και Ρωμιούς.

Μια φορά ο Ρεστέμπεης είχε βάλει εργάτες και σκάβαν το αμπέλι. Από το γεφύρι στην πόρτα της Σχολής ίσια τον κατήφορο από εδώ από το λάκκο στο μύλο του Μπεκιάρη και γύρα εκεί ήταν αμπέλια. Ήταν άνοιξη, τότε που πετάν τα δυο φυλλαράκια και οι εργάτες όπως σκάβουν, με την τσάπα ή με τα χέρια έσπαγαν καμιά πεταλούδα και έλεγαν μεταξύ τους πάει πέρα ο Γιάννης ο μπέης. Ο μπέης, που ήξερε ρωμαίικα δεν καταλάβαινε τι ήθελαν να πουν. Το βράδυ στο καφενείο στην αγορά φωνάζει τον κυρ. Γιώργη για κανένα ρακί και του λέει:

«Κυρ Γιώργη, πήγα στο αμπέλι και άκουσα τους εργάτες να λένε πάει πέρα το Γιάννη». Ο Γιώργης απονήρευτος δε σκέφτηκε ότι θα τους έκανε κακό και του 'πε: «Να, μπέη μου, πέφτει καμιά πεταλούδα και το λένε έτσι. Επειδή πέφτει πάει πέρα ο Γιάννης. — Α, έτσι είναι κυρ. Γιώργη μου κι έφερε από ένα ρακί ακόμα. Σαν τέλειωσε η δουλειά οι εργάτες ζήτησαν παράδες. Ο μπέης τους απάντησε «πάει το Γιάννη πέρα να φέρει παράδες».

Άλλη ιστορία. Κάποτε ο μπέης είχε ένα κυνηγόσκυλο που το αγαπούσε πολύ και το τάλιζε καλά. Πάχυνε η σκύλα και πού να κάνει τρέξιμο και κυνήγι. Όλη τη μέρα ξάπλα. Το βράδυ στον κεφενέ βρίσκει ο μπέης το φίλο του τον Γιάννη, τον κερνάει ρακί και του λέει τα καθέκαστα.

Ήταν καλή η σκύλα μου, του είπε, αλλά αρρώστησε. Ο Γιάννης του υποσχέθηκε ότι θα εξέταζε την περίπτωση. Την άλλη μέρα είδε πόσο παχειά ήταν η σκύλα και κατάλαβε τι συνέβαινε.

Πάει στο μπέη και του λέει: «Η σκύλα είναι άρρωστη. Πρέπει να μου τη δώσεις για ένα μήνα και η αμοιβή είναι 3 λίρες. Θα την κάνω εγώ να τρώει και κεραμίδια».

- Και τι έχει η σκύλα μου, μπρε Γιάννη;

- Τα σωθικά της είναι πρησμένα και δεν κυκλοφορεί το αίμα.

Εσύ, αν την αγαπάς, δώσε τις τρεις λίρες, γιατί έχει έξοδα η θεραπεία.

- Το αγαπώ, μπρέ Γιάννη, και άμα το φέρεις και είναι καλά και μείνω ευχαριστημένος θα έχεις μια λίρα ακόμα.

- Θα δεις, μπέη μου, θα ευχαριστηθείς και θα δώσεις, δύο λίρες ακόμη γιατί έχει έξοδα.

- Αϊντε, μπρε Γιάννη, η σκύλα να γίνει καλά και ο μπέης εδώ είναι.

Πήρε ο Γιάννης, τη σκύλα και μαντεύετε τι έγινε. Δεμένη στο παλούκι νησικιά και πότε κανένα σουλτάν μερεμέτ (ξύλο δηλαδή), νερό να μη λείπει και ξυνόγαλα κάπου-κάπου, έγινε πετσί και κόκκαλο. Της πέταζες κεραμίδια την έπιανε για ψωμί. Όταν την πήγε στο μπέη και την είδε τόσο ευχαριστήθηκε που έδωσε ευχαρίστως και δύο λίρες παραπάνω.

- Ευχαριστώ, μπέη μου. Μια συμβουλή: Μη της δώσεις απότομα πολύ φαΐ, γιατί είναι από δίαιτα και θα στομαχιάσει λίγο.

Και έφυγε με τις 5 λίρες κι έμεινε κι ο μπέης ευχαριστημένος.

B. ΒΟΥΡΔΟΥΚΑΣ

Παρακαλούμε όσους μας στέλνουν εργασίες για δημοσίευση, αν είναι δυνατόν να τις δακτυλογραφούν, αν όχι να είναι καθαρογραμμένες και μόνο από τη μια μεριά της κόλας.

Αυτό διευκολύνει κι εμάς και το τυπογραφείο. Σε αντίθετη περίπτωση ή δε θα δημοσιεύονται ή θ' αργούν πάρα πολύ να δημοσιευτούν.

Χειρόγραφα δεν επιστρέφονται.

Σ.Ε.

**ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΩΝ
ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΚΟΝΙΤΣΗΣ
ΣΩΜΑΤΕΙΟ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΜΕΝΟ
ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ 9- ΤΗΛ. 3279.057
ΑΘΗΝΑ**

**Προς τον Κύριο
Υπουργό Εθνικής Οικονομίας
Πλατεία Συντάγματος
Αθήνα**

Θέμα: Τροποποίηση υπ' αριθμ. Γ/7457/31-5-88 αποφάσεων περί προϋποθέσεων και όρων ένταξης επενδύσεων στα ΜΟΠ και οικονομική ανάπτυξη της Ηπείρου.

Αξιότιμε κ. Υπουργέ,

Με τη βεβαιότητα ότι θα θελήσετε να ερευνήσετε το παρατιθέμενο θέμα, το οποίο αφορά ολόκληρες περιφέρειες της Ηπείρου σας το εκθέτουμε σε συντομία και ευελπιστούμε ότι θα υιοθετήσετε το αίτημα μας ως δίκαιο για την Ήπειρο και θα προβείτε στην προτεινόμενη ρύθμιση του, η οποία θα συμβάλει στην ανάπτυξη της Ηπείρου και ειδικότερα της Επαρχίας Κόνιτσας και των γύρω περιοχών της.

Με την υπ' αριθμ. Γ/7457/31-5-1988 απόφαση του κ. Υφυπουργού Εθνικής Οικονομίας καθορίστηκαν οι διαδικασίες, προϋποθέσεις και οι όροι ένταξης επενδύσεων στα Μεσογειακά ολοκληρωμένα προγράμματα (ΜΟΠ), έτσι ώστε στα ΜΟΠ να μπορούν να υπαχθούν.

α. οι παραγωγικές επενδύσεις του μεταποιητικού τομέα,

β. οι παραγωγικές επενδύσεις σύγχρονης τεχνολογίας του πρωτογενή τομέα και

γ. οι επενδύσεις σε ξενοδοχειακές μονάδες και ξενώνες.

Σύμφωνα με το άρθρο 2 της απόφασης αυτής αν μία αίτηση για υπαγωγή

επενδυτικών σχεδίων στις διατάξεις του ν.1262/82 έχει τις προϋποθέσεις υπαγωγής στο νόμο αυτό, είναι επιλέξιμη για υπαγωγή στα ΜΟΠ, εφόσον πληροί τα αναφερόμενα στο άρθρο 4 της απόφασης αυτής κριτήρια και το ζητήσει με την αίτηση του ο επενδυτικός φορέας, οπότε χορηγείται πρόσθετη επιχορήγηση, πέραν των παρεχομένων κινήτρων με βάση τα κριτήρια του ν. 1262/82, ανάλογα με την περιοχή ποσοστιαίες μονάδες 10 ή 20 υπολογιζόμενη στο κόστος της παραγωγικής επένδυσης.

Στο άρθρο 4 της απόφασης που ορίζονται τα κριτήρια της επιλογής για υπαγωγή στα ΜΟΠ, ορίζεται ότι για να επιλεγεί επένδυση σε ξενοδοχειακή μονάδα ή ξενώνα, θα πρέπει να αφορά μονάδα ΑΑ' τάξης, σύμφωνα με την έγκριση του ΕΟΤ και ο προϋπολογισμός του επενδυτικού σχεδίου θα πρέπει να υπερβαίνει τα 300 εκατομμύρια δραχμές.

Όπως είναι ευνόητο, στο νομό Ιωαννίνων καμμία επένδυση σε ξενοδοχειακή μονάδα ή ξενώνα δεν μπορεί να υπαχθεί στα ΜΟΠ, αφού είναι οικονομικά αδιανόητο ή εν πάση περιπτώσει αντενδείκνυται κάτι τέτοιο να δημιουργηθεί μονάδα λουξ, ή Α' κατηγορίας, δεδομένου ότι η τουριστική αγορά της περιοχής δεν μπορεί να τις συντηρήσει και να τις καταστήσει βιώσιμες. Άλλωστε αυτό αποδεικνύεται από το ότι καμμία επένδυση σε ξενοδοχείο ή ξενώνα δεν υπήχθη στα ΜΟΠ μέχρι σήμερα στο νομό Ιωαννίνων, με συνέπεια να μη απορροφηθούν τα προβλεπόμενα για το σκοπό αυτό κονδύλια,

Κύριε Υπουργέ.

Σε όλα τα αναπτυξιακά συνέδρια που οργανώθηκαν στον Ηπειρωτικό χώρο (Πανηπειρωτικό στην Άρτα, Αύγουστος 1988, Συνέδριο της Ομοσπονδίας μας στη Κόνιτσα και στην Αθήνα κ.τ.λ.) επισημάνθηκε η άστοχη αυτή διάταξη που παρεμποδίζει την ανάπτυξη

ξη της Ηπείρου και ειδικότερα την περιοχή της Επαρχίας Κόνιτσας.

Επισημαίνομε ότι η περιοχή της Ηπείρου και ειδικότερα η Επαρχία Κόνιτσας, χαρακτηρίσθηκε από τα όργανα (υπηρεσίες ΕΟΚ και Εθνικές) που συνέταξαν το ΜΟΠ για τη Δυτική Ελλάδα και Πελοπόννησο, στο οποίο υπάγεται και η Ήπειρος, ως η πλέον υποβαθμισμένη περιοχή της χώρας, και ότι «ο κοινωνικός και οικονομικός ιστός της περιφέρειας πλήττεται έντονα από την έλλειψη δραστηριοτήτων... και υπάρχει μία γενική τάση εγκατάλειψης» και γι' αυτό προβλέπεται στο ΜΟΠ, προτεραιότητα στις επιχορηγήσεις δραστηριοτήτων που γίνονται στην περιοχή αυτή.

Έτσι, επιβάλλεται, κυρίως, για λόγους αναπτυξιακούς, αλλά και για λόγους ευρύτερους, κοινωνικούς και εθνικούς, να τροποποιηθεί η Υπουργική αυτή απόφαση, ώστε να μπορούν να υπαχθούν οι επενδύσεις σε ξενοδοχειακές μονάδες ή ξενώνες, στην περιφέρεια του νομού Ιωαννίνων, και όταν αφορά μονάδα Β' κατηγορίας σύμφωνα με την έγκριση του ΕΟΤ.

Αυτό επιβάλλεται κυρίως από τους εξής δύο λόγους,

1. Διότι, στην περιοχή μας δεν μπορεί να γίνει Ξενοδοχειακή μονάδα λουξ, ή Α' κατηγορίας, γι' αυτό άλλωστε και το Κράτος επιχορηγεί βάσει των διατάξεων του ν. 1262/82 ανέγερση ξενοδοχείου Β' κατηγορίας.

2. Διότι, επιβάλλεται να ενισχυθεί η ανάπτυξη της περιοχής μας, με τις πρόσθετες επιχορηγήσεις, με 20 ποσοστιαίες μονάδες, επί του κόστους της παραγωγικής επένδυσης, ώστε να επιβοηθηθεί η σύγκλιση, οικονομική και κοινωνική της περιοχής μας με τη λοιπή Ελλάδα και τον Κοινοτικό χώρο, αφού αυτός είναι και ο στόχος των ΜΟΠ.

Κύριε Υπουργέ.

Στο ΜΟΠ για τη Δυτική Ελλάδα και Πελοπόννησο, στο οποίο υπάγεται και ο νομός Ιωαννίνων, προβλέπεται χορήγηση 631.325.000 ECU, ή 113.638.000.000 δραχμές για την υλοποίηση του προγράμματος αυτού, εκ των οποίων ποσοστό 65,60% χορηγούνται για δημόσια έργα και ποσοστό 34,40% για ενίσχυση ιδιωτικών επενδύσεων, παροχή υπηρεσιών κ.τ.λ. για την ενεργοποίηση των ιδιωτικών επενδύσεων.

Όμως, από τα προβλεπόμενα στο ΜΟΠ κονδύλια καμμία ενίσχυση δεν δόθηκε για έργα, δημόσια και ιδίως ιδιωτικά, και θάπρεπε, αφού στο ΜΟΠ γίνεται παραδεκτή η αρχή ότι τα κονδύλια-επιχορηγήσεις θα δοθούν κατά προτεραιότητα για έργα στις πιο υποβαθμισμένες περιοχές, όπως η Επαρχία μας.

Επισημαίνομε ότι, για την ανάπτυξη της περιοχής μας εκτός από την ενίσχυση με την πρόσθετη επιχορήγηση από το ΜΟΠ για ανέγερση ξενοδοχείων-ξενώνων Β' κατηγορίας θάπρεπε να χορηγηθούν και άλλα προβλεπόμενα κονδύλια για την ανάπτυξη της περιοχής, όπως για τις ιαματικές πηγές (4.667.000 ECU) Αμάραντου και Καβάσιλων Κόνιτσας, η ανάπτυξη των οποίων θα αναζωογονήσει την ακριτική αυτή περιοχή μας κ.τ.λ..

Με τη βεβαιότητα ότι θα ασχοληθείτε με τα θιγόμενα θέματα και θα δώσετε άμεσες λύσεις προς υποβοήθηση μιας περιοχής που δικαιούται της Κρατικής Μέριμνας και στοργής.

Με εκτίμηση

Για το Διοικητικό Συμβούλιο

Ο πρόεδρος

Μιχάλης Νικ. Μαρτσέκης

Ο Γεν. Γραμματέας

Στυλιανός Νούτσης

**ΤΟ ΙΔΡΥΜΑ ΣΤΡΑΤΗΓΟΥ ΚΩΝ/ΝΟΥ
ΚΑΙ ΜΑΡΓΑΡΙΤΑΣ ΔΟΒΑ
ΣΤΗΝ ΚΟΝΙΤΣΑ**

Στις 2 Φεβρουαρίου 1977, η αείμνηστη Μαργαρίτα, σύζυγος του αοιδίμου στρατηγού Κων/νου Δόβα, Κονιτσιώτου, συνέταξε Διαθήκη, με την οποία όριζε τα εξής «.... Επιθυμώ όπως η ακίνητος περιουσία μου, ήτις αποτελείται από διαμέρισμα εν τω δευτέρω ορόφω της ενταύθα και επί της οδού Βασιλέως Γεωργίου του Β'. αριθ. 26 πολυκατοικίας, αποτελέση κοινωφελές Ίδρυμα υπό την ονομασίαν» Ίδρυμα Στρατηγού Κωνσταντίνου και Μαργαρίτης Δόβα, με έδραν την Κόνιτσαν Ηπείρου, εκ της οποίας κατήγετο ο σύζυγός μου, με σκοπόν την εκ των εισοδημάτων του οικονομικού χρηματικού βραβείου, εις τρεις (3) αριστεύσαντας μαθητάς και μαθητριάς εκ των τριών τελευταίων τάξεων του Γυμνασίου Κονίτσης. Θα βραβεύονται κατ' ίσην μοίραν εννέα μαθηταί. Η απονομή των βραβείων θα γίνεται κατ' έτος, και εν ειδική εορτή, εις την αίθουσαν τελετών του Γυμνασίου, υπό επιτροπής αποτελουμένης, από τον Μητροπολίτην, τον Γυμνασιάρχην και τον Δήμαρχον....)

Διευκρινίζεται ότι, με την υπ' αριθμ. 1431/1981 απόφαση του Εφετίου Αθηνών με την οποίαν ερμηνεύθηκε η Διαθήκη, κρίθηκε, ότι τα ετήσια χρηματικά βραβεία του Ιδρύματος, δεν θα δίδονται στους μαθητές του Γυμνασίου Κονίτσης, αλλά στους μαθητές του Λυκείου Κονίτσης, επειδή, η διαλαμβανόμενη φράσις «των τριών τελευταίων τάξεων» προσιδιάζει εις τα υπό τον ισχύοντα νόμον 309/1976 καθιερούμενα Λύκεια, τα οποία αποτελούν την δευτέραν βαθμίδα της Μέσης εκπαιδύσεως, η φοίτησις οποία παρέχεται εις τρεις τάξεις (τελευταίας) τάξεις, μετά την απο-

περάτωσιν της φοιτήσεως εις τας τρεις (πρώτας) τάξεις του Γυμνασίου.

Παρέχουμε πύ κάτω τα ονόματα των πρωτευσάντων μαθητών και μαθητριών από το σχολικό έτος 1982-1983, και τα οποία είναι:

Τάξη Α'.

Ευαγγέλου Δημήτριος του Ευαγγέλου-Παπαθεμιστοκλέους Αργυρώ του Ελευθερίου (τρίτος δεν υπήρχε με ΑΡΙΣΤΑ)

Τάξη Β'.

Γεωργάτη Βασιλική του Χαραλάμπους-Κουφάλα Μαρία του Ιωάννη, Μανδραλή Μαρία του Ιωάννη

Τάξη Γ'.

(Δεν πήρε κανείς ΑΡΙΣΤΑ)

ΣΧΟΛΙΚΟ ΕΤΟΣ 1983-1984

Τάξη Α'.

Βλάχου Βασιλική του Βασιλείου-Χατζημελετίου Κων/νιά του Βλάση Μπαλά Γλυκερία του Γεωργίου.

Τάξη Β'.

Παπαθεμιστοκλέους Αργυρώ του Ελευθερίου-Χατζηφραιμίδης Βασίλειος του Σάββα, Ευαγγέλου Δημήτριος του Ευαγγέλου.

Τάξη Γ'.

Μανδραλή Μαρία του Ιωάννη-Κουφάλα Μαρία του Ιωάννη-Γεωργάτη Βασιλική του Χαραλάμπους.

ΤΕΧΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ

Τάξη Β'

Αναγνωστόπουλος Κων/νος τους Χριστοφόρου

Τάξη Γ'.

Βάκαλος Θεοφάνης του Αποστόλου.

ΣΧΟΛΙΚΟ ΕΤΟΣ 1984-1985

Τάξη Α'.

Κολιούλης Δημήτριος του Γεωργίου-Κυρίτση Ουρανία του Ιωάννη, Ευαγγέ-

λου Γαρυφαλιά του Ευαγγέλου.

Τάξη Β'.

Παντελή Ελένη του Κυριάκου-Χατζημελετίου Κων/νιά του Βλάση, Γκόγκος Χρήστος του Γεωργίου.

Τάξη Γ'.

Παπαθεμιστοκλέους Αργυρώ του Ελευθερίου-Τζίμα Ιωάννα του Φωτίου-Μπουκούλη Χριστίνα του Βασιλείου.

ΣΧΟΛΙΚΟ ΕΤΟΣ 1985-1986

Τάξη Α'.

Βλάχου Βασιλική του Βασιλείου-Πούλιου Φερενίκη του Δημητρίου, Γεωργιάτη Ουρανία του Χαραλάμπους

Τάξη Β'.

Κολιούλης Δημήτριος του Γεωργίου-Σάρρα Ευανθία του Ελευθερίου, Καλτσούνη Περσεφόνη του Κων/νου.

Τάξη Γ'.

Παπαθεμιστοκλέους Δημήτριος του Ελευθερίου-Σύρος Κων/νος του Ευαγγέλου, Χατζηρούμπη Ιωάννα του Νικολάου.

ΣΧΟΛΙΚΟ ΕΤΟΣ 1986-1987

Τάξη Α'.

Λαζογιάννης Αριστείδης του Ιωάννη-Νικολαΐδης Αλέξανδρος του Ιωάννη, Κολόκας Σταύρος του Παναγιώτη.

Τάξη Β'.

Παπαθεμιστοκλέους Δημήτριος του Ελευθερίου-Οικονόμου Μαρία του Ευαγγέλου.

Τάξη Γ'.

Κυρίτση Ουρανία του Ιωάννη-Καλτσούνη Περσεφόνη του Κων/νου, Σάρρα Ευανθία του Ελευθερίου.

ΣΧΟΛΙΚΟ ΕΤΟΣ 1987-1988

Τάξη Α'.

Αποστόλου Ιωάννα του Ανδρέα-Κολιού Νεραντζιά του Λεωνίδα-Τουφίδης Πανταζής του Σωτηρίου, Κουσιουρής Δημήτριος του Νικολάου,-

Τάξη Β'.

Δημητρίου Ευάγγελος του Αλεξάνδρου-Λαζογιάννης Αριστείδης του Ιωάννη, Νικολαΐδης Αλέξανδρος του Ιωάννη.

Τάξη Γ'.

Οικονόμου Μαρία του Ευαγγέλου-Παπαθεμιστοκλέους Δημήτριος του Ελευθερίου.

Σημειώνουμε, τέλος, ότι τα χρηματικά ποσά που πήραν οι μαθητές, κατά σχολική χρονιά, ήταν τα εξής:

Σχολικό έτος 1982-1983

Σχολικό έτος 1983-1984

Σχολικό έτος 1984-1985

Σχολικό έτος 1985-1986

Σχολικό έτος 1986-1987

Σχολικό έτος 1987-1988

δρχ. 10.000 ο καθένας

δρχ. 20.000 ο καθένας

δρχ. 20.000 ο καθένας

δρχ. 20.000 ο καθένας

δρχ. 30.000 ο καθένας

δρχ. 30.000 ο καθένας

ΑΧΙΛ. ΚΟΛΙΟΣ

ΧΩΡΟΣ ΤΕΧΝΩΝ
ΕΥΜΑΡΟΣ

ΓΚΑΛΕΡΙ - ΑΙΘΟΥΣΕΣ ΣΕΜΙΝΑΡΙΩΝ
ΧΩΡΟΣ ΣΥΝΑΥΛΙΩΝ - ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ

ΦΩΚΙΔΟΣ 26
ΑΜΠΕΛΟΚΗΤΕΣ 115 26
ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛΕΦΩΝΟ 77 76 485

ΕΠΙΣΚΕΥΘΕΙΤΕ ΤΟΝ ΕΥΜΑΡΟ
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1989

Έκθεσεις: 6 Οκτ. Νόρα Ανκαρόλα, 9 Νοε. Νέοι Άλβανοί ζωγράφοι, 28 Νοε. Βάλιας Σεμερτζίδης, 11 Δεκ. Carlo Vitali.

Μουσικές βραδιές: Κάθε Πέμπτη, Παρασκευή και Σάββατο στις 21:00 θα δώσουν συναυλίες οι:

Σαβίνα Γιαννίτου: 19,20,21/26,27,28 Οκτ.
Βασίλης Νικολαΐδης: 10,11/16,17,18 Νοεμβρ.
Νένα Βενετσάνου: 23,24,25 Νοεμβρ./30 Νοεμβρ., 1,2 Δεκ.
Δυνάμεις του Αίγαίου: 7,8,9/14,15,16 Δεκ.
Τραγούδια των Beatles: 21,22,23 Δεκ.

Λειτουργεί μόνιμη έκθεση, πολλαπλών μέ μεταφοτύπες, χαρακτηριστικά και poster ποιότητας, βιβλία τέχνης, κάρτες, γλυπτά, κοσμήματα κ.λπ.

Όλες τις 22:00 και καθ' όλη τη διάρκεια των συναυλιών, λειτουργεί μπαρ.

ΕΥΜΑΡΟΣ: ΦΩΚΙΔΟΣ 26, ΑΜΠΕΛ., ΤΗΛ. 7776485

Νοσοκομείο Κόνιτσας Δημήτριος Βανδέρας

Ο κ. Λουκάς Εζνεπίδης με πρόλαβε, γιατί ήθελα κι εγώ κάτι να γράψω για τον διαπρεπή γιατρό και εξαιρετο άνθρωπο, φιλόανθρωπο και ανθρωπιστή Δημ. Βανδέρα, που συνέδεσε το όνομά του, την καριέρα και τη ζωή του με το νοσοκομείο της Κόνιτσας.

Το 1950 υπηρετούσε εδώ τη στρατιωτική του θητεία, κι όταν απολύθηκε παρέμεινε στο νοσοκομείο ως παθολόγος γιατρός.

Πολλοί γιατροί πέρασαν από το νοσοκομείο για λίγο χρονικό διάστημα. Όλοι τους «ήλθον είδον και απήλθον», αλλά ο Δ.Β. ήταν ο μόνιμος γιατρός, η ψυχή του νοσοκομείου η τύχη του οποίου δεν ξέρω ποιά θα ήταν χωρίς τον ακάματο αυτόν εργάτη της ιατρικής επιστήμης.

Εξυπηρετικός προς όλους, γλυκομίλητος, γαλήνιος, προθυμότατος, καλόκαρδος, ανιδιοτελής, υπομονετικός, αφιλοκερδής, καταδεκτικός, ελεήμων προς τους δυστυχούντες είχε πάντοτε κάποιο παρήγορο λόγο να πει στους πάσχοντες, που έτρεχαν στο νοσοκομείο «για να τους δει ο Βανδέρας».

Φιλεύσπλαχνος και πονόψυχος όπως ήταν, κρατούσε με δική του πρωτοβουλία στο νοσοκομείο αρκετές μέρες γέρους και γριές, μέχρις ότου γίνουν τελείως καλά.

Ωράριο εργασίας δεν υπήρχε γι' αυτόν, γιατί, αφού παρέμεινε μέσα στο νοσοκομείο, ήταν πάντοτε επί ποδός. Ακόμα κι όταν συνταξιοδοτήθηκε (1983), εξακολουθούσε να προσφέρει τις υπηρεσίες του, επειδή δεν υπήρχε άλλος γιατρός.

Τις μέρες αυτές γίνεται ανακαίνιση του νοσοκομείου και ασφαλώς, όταν τελειώσουν οι εργασίες, θα πρέπει να γίνει ένας αγιασμός ή τα εγκαίνια της νέας πτέρυγας που δημιουργήθηκε

Και στην εκδήλωση αυτή, νομίζω πως επιβάλλεται κάτι να ειπωθεί για τον Δ.Β. τον αλτρουϊστή γιατρό και άνθρωπο και για την όλη προσφορά του στην Κόνιτσα και την Επαρχία.

Αρκούν λίγα λόγια απλά και απέρριπτα, όπως απλός, μετριόφρων και καλωσσύνατος ήταν πάντοτε ο Δ.Β.

Οι αρμόδιοι του Δήμου ας το σκεφθούν. Ποτέ δεν είναι αργά. Θα είναι αυτό μία ηθική ικανοποίηση για το γιατρό, που ανάλωσε τη ζωή του μέσα στο νοσοκομείο, για να βοηθήσει τους πάσχοντες, να τους γλυκάνει τον πόνο, να μετριάσει τη θλίψη, να συμπαρασταθεί στους ασθενείς με την απέραντη αγάπη, που ανέβλυζε από τα μύχια της καρδιάς του.

Και ας μου επιτραπεί να πιστεύω πως η ανάρτηση της φωτογραφίας του σε περίοπτη θέση του νοσοκομείου, στο οποίο υπηρέτησε επί 39 συναπτά έτη με υπερβάλλοντα ζήλο και ζηλευτή αυταπάρνηση, θα ήταν καθ' όλα μία πράξη αξιέπαινη και ενδεδειγμένη.

Γένοιτο.

Νικ. Χ. Ρεμπέλης

Το Νοσοκομείο.

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ

Αναστ. Ευθυμίου

Ιούνιος 1874. Ταξιildάρηδες (εισπράκτορες) Κονίτσης: Σπύρο Γκότζος και Κερήμπεης Γκλήνα Μουχτάρηδες, Μέτκος άνω Κονίτσης (οθωμανών) και Θανάσης (Σανοβίτης) κάτω Βαροσίου.

17-6-74 Εμέτρησεν ο Μουχτάρης Καστάνιανης Γιάννης Κεχαγιάς γρόσια 1.650.

Εμέτρησαν οι Μουχτάρηδες Ισβόρου, Γιώργη Χρήστος και Παναγιώτη Σωτήρης γρόσ. 5.022.

Μουχτάρης Λεσκοβίκου Αχμέταγας.

19-6-74 Μουχτάρηδες: Πρυσόγιαννης Ζήση Νικόλας, Μάζιου Αναγνώστης..., Καστάνιανης Δημήτρη Αναγνώστης και Αρμάτοβον Δημήτρη Γιανάκος.

22-6-74 Μουχτάρης Παλαιοσελίου Γιάννη Ζήσης.

22-6-74 Μουχτάρης Μπριάζας Θύμιο Γκαρέλης

22-6-74 Μουχτάρης Περατίου Ζήση Κήτος.

Μουχτάρης Δερβενίου Αντώνης...

| Σημείωση* Ο συντάκτης του Δευτεριού Δημήτρη Ηγουμενίδης μεταχειρίζεται δυστυχώς τα κύρια ονόματα και τα πατρώνυμα των Μουχτάρηδων (κατά το οθωμανικό σύστημα) και έτσι δεν έχωμε, παρά σε σπάνιες περιπτώσεις, τα οικογενειακά τους επώνυμα όπως: Σούρλας, Θάνος, Σουρέλης, Πρωτόπαπας, Κεχαγιάς, Γκαρέλιος, Γιαννάκος, Καραγιάννης, Κήτσος, Γκότζος, Τζημοράγκας κ.λ.

30-6-1874. Μουχτάρηδες: Ραντατίου Σιερίφης, Σανοβού Τσιόλα Ζαχάρης, Μπλισδιανης Γιώργη Νάτσης, και Ζέλιστας Νικόλα Γιάννης 2-7-1874 Μουχτάρης Κλειδωνιάβιστας Γιώτη Βασίλης.

3-7-1874 Μουχτάρηδες: Πυροβίτικας Βασίλης Ντελής, Πάδων Μαργαρίτης Ζήσης και Αρματόβου Δημήτρη Γιανάκος.

6-7-74 Μουχτάρηδες: Τζέρτσικου Χρήστος Αθανασίου και Λεσκοβικίου Γιώργη Ζήσης και Κωσταντής. Εμετρήθησαν από χωρίον Στράτζιανη διά χειρός Χαράλαμπου Πρωτόπαπα γρόσ. 3.000.

10-7-74. Εμετρήθησαν από χριστιανούς κάτω βαροσίου Κονίτζης διά χειρός Θανάση σανοβίτη, γρ. 456. Εμετρήθησαν από Σουλτάν Σουλειμάν μαχαλά κάτω Κονίτσης δια χειρός Φεζουλά Καρούτα γρ. 636.

15-7-74 Μουχτάρηδες: Μπομπίτσικου Κώστας, Ράντανης Μεχμέτ Χαμζάς και Κλειδωνιάβιστας Γιώτης και Θανάσης Χρήστου.

Εμετρήθησαν δια χειρός Μουχτάρη Καστάνιανης Γιαννάκη Αναγνώστη γρόσια 3.000

Εμετρήθησαν δια χειρός Μουχτάρη Καντζίκου Βασιλείου Σπέλα γρόσια 4.698.

18-7-74 Εμετρήθησαν από χωρίον Φούρκα διά χειρός Μουχτάρη Γεωργίου Γιάννη γρόσ. 1.400 Μουχτάρης Γορίτσας Κωσταντής Ντέμος.

24-7-1874 Μουχτάρηδες: Ζέλιστας Τόλης... και Νικόλα Γιάννης. Μπαμπάς (ηγούμενος) Τεκέ κάτω Κονίτσης Αντέμ.

2 Αυγούστου 1874 Μουχτάρης Μπρυάζας Θύμιο Γκαρέλιος, εμέτρησε γρόσια 4.900.

3-8-74. Εμετρήθησαν από χωρίον Στράτζιανη διά χειρός Μουχτάρη Βασίλη Παπαγιάννη γρόσ. 3.058.

Μουχτάρηδες: Βράνιστας Λάμπρο Θανάσης, Πεκλαρίου Παναγιώτη Κίτζος, Σέλτζης Μαργαρίτης, Παλαιοσελίου Γιάννη Ζήσης και ισβόρου Παναγιώτης και Γιώργης.

6-7-74. Εμετρήθησαν από Κλειδωνιάβιστα δια χειρός Μουχτάρης Γιώτη Τζιουβίλα γρόσια 400- Εμετρήθησαν από τζιεφλήκι Αμάρι δια χειρός Μουχτάρη Παναγιώτη Βαγγέλαινας γρ. 150 και δια τζιεφλήκι Αλουποχώρφι δια χειρός ιδίου Παναγιώτη γρ. 100-

Μουχτάρηδες: Πάδων Μαργαρίτης Ζήσης, Αρματόβου Δημήτρη Γιανάκος, Βούρμπιανης Δημ. Θάνος, Ράντανης Μεχμέτ Χαμζάς, Καντσίκου Βασίλειος Γιάννη Σπέλας, Μελισσόπετρας Λάμπρο Μήτρος, Μαζίου Αναγνώστης και φετόκου Γιάννη Ζιούνης.

13-8-1874. Μουχτάρηδες: Λεσκοβίκου Γιώργη Ζήσης Αχμέταγας και πρώην Εσρέφ εφέντης, Σέρανης Γιώργη Γιάννης και Δερβενίου Αντώνης....

Εμέτρησεν ο Μουχτάρης Καστάνιανης Γιάννης Κεχαγιάς γρόσια 1000- Μουχτάρης Χοσέτσικου Χαλήλ....

27 Αυγούστου 1874. Εμετρήθησαν από χωρίον Βούρμπιανην δια χειρός Γιάννη Στεργίου γρ. 1.000- Μουχτάρης Ράντανης Μεχμέτ Χαμζάς.

4-9-1874. Εμετρήθησαν παρά Γιάννη Στεργίου Μουχτάρη Βούρμπιανης γρ. 400 + 605 = 1005- Μουχτάρης Αμαρίου και Αλποχωρίου Παναγιώτη Βαγγέλης. 18-9-74. Μουχτάρης Κερασόβου Βαγγέλη Τέλης. Μουχτάρης Βράνιστας Λάμπρος..., Μουχτάρης Μπομπίτσικου Κητος

26-9-74 Μουχτάρης Χοσέτσικου Χαλήλ...

27-9-1874 Μουχτάρηδες: Τσέρτσικου Χρήστος Αθανασίου και Παλαιοσελίου Γιάννη Ζήσης. Εμέτρησεν ο Κιαζήμπεης Κολώνιας δια τζεφλήκι Μπλίσδιανης γρόσια 100-

Μουχτάρηδες: Μελισσόπετρας Λάμπρο Μήτρος, Μαζίου Αναγνώστης, Ισβόρου Παναγιώτης και Γιώργης.

Ηγούμενος Ζέρμας, Σιλβεστρο.

Σιέχης (ηγούμενος) Ιμπραήμ Γκλήνας.

2-10-1874. Επλήρωσεν ο Μουσλήμπεης δια τζεφλήκι Κεράσοβον γρόσια 1.500-

12-10-74. Μουχτάρης Λεσκοβικίου Μεχμέτ Τζιτζιά. Μουχτάρης Ζέλιστας Νικόλα Γιάννης.

12 Νοεμβρίου 1874. Μουχτάρηδες: Κορτίνιστας Γιάννη Γιώργης, Κερασόβου Βαγγέλης Αμαρίου Παναγιώτη Βαγγέ-

λης και Μοναστηρίου Μολίστης Μιχαήλ...

19-11-74. Μουχτάρηδες: Πάδων Μαργαρίτης Ζήσης Βούρμπιανης Γιάννη Στέργιος, Πυροβίτσικας Βασίλης Ντελής, Λεσκοβικίου Κωσταντής, Μαζίου Αναγνώστης, Μπρυάζας Θύμιο Γκαρέλιος και Φετόκου Γιώργης Γιάννη Ζιούνης.

27-11-74. Μουχτάρης Ράντανης Μεχμέτ Χαμζάς. Εμέτρησεν ο Μουχτάρης Βούρμπιανης Δημήτρη Θάνος γρόσια 11.350 και ο έτερος Μουχτάρης Γιάννης Στέργιος 5.500-

10-12-1874. Μουχτάρηδες: Πλάβαλης Γιάννη Χρήστος, Κάντζικου Γιάννη Σπέλας, Σανοβού Τσιόλα Ζαχάρης και Κορτίνιστας Γιάννης Γεωργίου.

Δημοσιεύουμε σήμερα τα αποτελέσματα επιτυχίας έτους 1989 των μαθητών του Γενικού και Τεχνικού Λυκείου Κόνιτσας και εκφράζουμε τα θερμά μας συγχαρητήρια:

Α. Γενικό Λύκειο Κόνιτσας

1. Γέγιου Αγαθή του Παναγιώτη ΤΕΙ Θεσ/νίκης (βιβλιοθηκονομίας)
2. Γιαντζούλης Βασίλειος του Σπυρίδωνα Οικονομικών Επιστημών Αθήνας
3. Δημητρίου Ευάγγελος του Αλεξάνδρου ΤΕΙ Λάρισας (Λαμία) Ηλεκ/νικής
4. Καρβούνης Ιωάννης του Ελευθερίου Φυσικής Αγωγής Αθλητ. Θράκης (Κομοτηνή).
5. Καρράς Νικόλαος του Αναστασίου ΤΕΙ Κοζάνης (Φλώρινα) Ζωϊκής Παραγωγής
6. Κιτσάτη Παρασκευή του Κων/νου Παιδαγωγικό Νηπ/γών Αιγαίου (Ρόδος)
7. Κολώκας Σταύρος του Παναγιώτη ΤΕΙ Πάτρας (Καλαμάτα) Ηλ/γίας
8. Κοτσάφτη Ελένη του Χρήστου Παιδαγωγικό Δημοτ. Εκπ/σης Πάτρας
9. Μιχαλόπουλος Μιχαήλ του Γρηγορίου Θεολογίας Θεσ/νίκης

10. Μπελθικιώτης Αθανάσιος του Φωτίου Μηχανολόγος ΤΕΙ Κοζάνης
11. Μυλωνά Ευανθία του Αποστόλου ΤΕΙ Αθήνας (Δ. Μον. Υγείας Πρόνοιας)
12. Νικολαΐδης Αλέξανδρος, του Ιωάννη Πολ. Επιστημών Δημ. Διοίκησης Αθήνας
13. Πασχάλη Όλγα του Αποστόλου Νομικής Θράκης (Κομοτηνή)
14. Ρούβαλη βικτωρία του Νικολάου Νοσ/κής ΤΕΙ Μεσ. (Ιωάννινα)
15. Σδούκου Μαρία του Χρήστου Γεωλογίας Θεσ/νίκης.
16. Στεφάνου Γεώργιος του Δημητρίου Φωτ. Παρ/γής ΤΕΙ Μεσ. (Άρτα)
17. Τσιαλιαμάνη Σοφία του Αποστόλου Τουρ. Επιχειρ. ΤΕΙ Λάρισας

Β. ΤΕΧΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

1. Ζούνη Φωτεινή του Κων/νου ΤΕΙ Θεσ/νίκης (Πολιτ. έργων υποδομή)
2. Καγκέλης Ιωάννης του Ηλία ΤΕΙ Λάρισας (Γεωργικών μηχανημάτων)

Ανοικτή επιστολή προς τους μαθητές του Γυμνασίου της Κόνιτσας στη δεκαετία 1955-1965.

Αγαπητοί φίλοι και συμπατριώτες, σας χαιρετώ όπου γης κι αν βρίσκεστε.

Με την επιστολή αυτή σας εκφράζω μία επιθυμία μου, που πρέπει να βρεί ανταπόκριση στις ψυχές σας για να πραγματοποιηθεί.

Η επιθυμία μου είναι, οι μαθητές που αποφοίτησαν από το Γυμνάσιο της Κόνιτσας στην δεκαετία 1955-1965 να συναντηθούμε σε ορισμένη ημερομηνία στην Κόνιτσα.

Η συνάντησή μας αυτή, που χρονολογικά πρέπει να γίνει στο πρώτο δεκαπενθήμερο του Αυγούστου 1990 οπωσδήποτε θα μας δώσει χαρά.

Ταυτόχρονα θα μας δώσει την ευκαιρία για προβληματισμό γύρω από τα προβλήματα της περιφέρειάς μας, που

όλοι σας γνωρίζετε ότι έχουν φθάσει σε οριακό σημείο στασιμότητας.

Στο προηγούμενο τεύχος του περιοδικού «Κόνιτσας», ο φίλος μου Βασίλης Γκότζος, καθηγητής σήμερα Πανεπιστημίου στην Ελβετία υποστηρίζει την πρότασή μου και θεωρεί ότι η συνάντηση αυτή είναι πολύ σημαντική.

Την ίδια άποψη έχει και ο Τάκης Τσούμπανος, Πρόεδρος της Πανεπιστημιακής Ομοσπονδίας Αμερικής - Καναδά.

Γι' αυτό όσοι θέλετε να γίνει η συνάντησή μας αυτή να το γνωστοποιήσετε με επιστολή σας στο περιοδικό «Κόνιτσα». Οι λεπτομέρειες της συνάντησης αυτής θα κανονιστούν αργότερα.

Αθήνα

Με φιλικούς χαιρετισμούς

Στέφανος Χρ. Πανταζής

Ικάρων 26-Αγ. Ανάργυροι

Τηλ. 26.16.612

Κεφαλοχώρι (Ανταπόκριση)

Σωτ. Φασούλη

Η Κοινότητα Κεφαλοχωρίου, με πρωτ. 500/1989 αναφορά της όπου απευθύνθηκε προς όλα τα Κόμματα της Βουλής, τους τοπικούς βουλευτές και απεστάλει για δημοσίευση και στις τοπικές εφημερίδες, διαμαρτυρήθηκε γιατί εδώ και 10 χρόνια οι Υπηρεσίες (αρμόδιες) Υπουργείων και Νομαρχίας αδιαφορούν για την τροποποίηση και επέκταση του οικισμού Κεφαλοχωρίου

Η ανωτέρω αναφορά έχει ως κάτωθι:

ΘΕΜΑ: Τροποποίηση και επέκταση οικισμού

ΣΧΕΤ:

Ένα πολύ σοβαρό και επείγον θέμα που απασχολεί σήμερα την Κοινότητά μας και τους δημότες της, είναι η τροποποίηση κατά πρώτον του υπάρ-

χοντος πολεοδομικού σχεδίου οικισμού, για τη δημιουργία μέσα σ' αυτό κι άλλων οικοπέδων, για την εξυπηρέτηση των αμέσως εχόντων ανάγκη δημοτών μας, είτε από επαναπατριζόμενες οικογένειες πολιτικών προσφύγων, οι οποίες είχανε σπίτια στο παλαιό χωριό και κατά τον χρόνο της μεταφοράς του οικισμού απουσίαζαν δικαιολογημένα και δεν μπόρεσαν να αποκατασταθούν στεγαστικά, είτε από νέες οικογένειες που δημιουργήθηκαν και αποτελούνται από νέους ανθρώπους και δεν έχουν κι αυτές οικόπεδα να χτίσουν ένα σπίτι και αναγκάζονται να μεταναστεύουν.

Αυτό μας απασχολεί πάνω από 8-10 χρόνια και οι Υπηρεσίες του Υπουργείου Κοιν. Υπηρεσιών που ανήκει η περίπτωση μας, αλλά και της Νομαρχίας Ιωαννίνων, δεν έδειξαν το επιβαλλόμενο ενδιαφέρον και οι προσπάθειες της Κοινότητας δεν μπόρεσαν να υλοποιηθούν.

Παράλληλα με την τροποποίηση επιτακτική ήταν και η ανάγκη της επέκτασης του υπάρχοντος πολεοδομικού

σχεδίου με αναγκαστική τροποποίηση και απαλλοτρίωση της περιοχής που βρίσκεται γύρω από τον οικισμό, τουλάχιστο σε ακτίνα 500 μέτρων και ταυτόχρονη επέκταση του ρυμοτομικού σχεδίου.

Τα αιτήματα αυτά διατρανώθηκαν στη Γενική Συνέλευση των κατοίκων της Κοινότητας στις 8-8-1988 και ομόφωνα υιοθετήθηκαν με την 46/1988 απόφαση του Κοιν. Συμβουλίου, η οποία μαζί με το πρακτικό της Γεν. Συνέλευσης απεστάλησαν σ' όλες τις αρμόδιες υπηρεσίες. Το αποτέλεσμα ήταν κάποια αλληλογραφία με μερικές υπηρεσίες η μία να μας στέλνει στη άλλη, χωρίς βέβαια κανένα αποτέλεσμα.

Επειδή κάθε μέρα που περνά τα προβλήματα αυτά οξύνονται το Κοινοτικό Συμβούλιο με την 30/27-8-1989 απόφαση του κίνησε μια νέα προσπάθεια μήπως κάποτε οι αρμόδιοι των Υπηρεσιών συγκινηθούν και δώσουν λύσεις στα ανωτέρω προβλημάτά μας.

Ο Πρόεδρος της Κοινότητας
Ευάγγελος Ν. Σδούκος

ΜΟΙΡΟΛΟΙ ΣΤΟ ΜΗΤΡΟ

Έπεσε κάτω, εκόπηκε στα δυο
ο μέγας πλάτανός, ο μέγας δρύς
κατάκορφα στο ψήλος του Διστράτου.
Στα κλώνια του συνάζονταν πουλιά
αηδόνια, σταυραετοί και περιστέρια
κι είχαν χαράς γιορτάσι στο βαθύσκιο
του
νυφούλες στολισμένες κι αντρειωμένοι.

Ε, ωρέ Μήτρο τι 'ταν να σε βρει
μεσοστρατίς το μαύρο αστροπελέκι
κι είχες πολλά τραγούδια να μας πεις
και πιο πολλήν αγάπη να μας δώσεις.

Τώρα κοιμήσου ήσυχα. Η εικόνα σου
θα 'ναι βαθιά στη μνήμη χαραγμένη
με το γλυκό χαμόγελο, τη λεβεντιά
τ' ανθρώπου που δεν ζει μα δεν πεθαίνει.

Τον αντρειωμένο, μην τον κλαις.
Δημήτρης Κηπουρός

ΤΑ ΓΕΡΟΝΤΑΚΙΑ

Στης πλατείας το προσήλιο, μπρός
στον τοίχο του σχολείου κάθονται δυο
γεροντάκια κι ακουμπούν στα μπα-
στουνάκια.

Το κορμί στον ήλιο λιάζουν και σιγο-
κουβεντιάζουν.

Κι άλλος γέρος πλησιάζει, κοντοστέκει
και κοιτάζει, κι αφού τους καλησπερί-
ζει, δίπλα τους πάνει να καθίσει...

Για λίγο είναι σιωπηλοί, κάποιος βήχει
και θα πεί:

Αχ αυτά τα βροχικά, μούχουν φάει τα
σωθικά.

Εσύ είσαι μια χαρά, ο διπλανός του α-
παντά

να δεις τι τραβάω εγώ του λέει και πιά-
νει το γοφό.

Σαν με πιάν' τ' αθροϊτικά, μαζί με τα
ρευματικά

λες και μου περνούν σουβλιά, δεν βρί-
σκω τόπο πουθενά....

Όχ αφήστε τα αυτά, δεν σκολνούν κα-
μιά φορά

λέει ο τρίτος στη σειρά που καθετ' από
δεξιά...

τα παλιά ας θυμηθούμε λίγο για να ξε-
χαστούμε.

Κι ο καθένας μολογάει τις δικές του α-
ναμνήσεις παιδικές, εφηβικές που είναι
ευχάριστες γλυκές.

Όταν παντρευτήκανε και ξενητευτήκα-
νε με τι κόπους και θυσίες, με καϋμούς
ταλαιπωρίες έπρεπε για να παλαίψουν,
την φαμίλια τους να θρέψουν τα παιδιά
να μεγαλώσουν, λεβεντιές να καμαρώ-
σουν...

Τώρα πια σαν ιστορία, που διαβάζεις
στα βιβλία η ζωή μας έχει περάσει, κι ε-
μείς έχομε γεράσει.

Χθές λες κι ήμουνα παιδί, μήπως έχω ο-
νειρευτεί;

πόσο σύντομη αλήθεια είναι τούτη η
ζωή.

Γι' αυτό κάνε καλοσύνη αν θες κάτι για
να μείνει. Για λίγο πάλι ησυχάζουν,
σταματούν να κουβεντιάζουν τα κεφά-
λια θα κουνήσουν, κι όλοι θα μελαγχο-
λήσουν...

Ο «Ηλιος» έχει κρυφτεί, στου βουνού
την κορυφή σπíti πρέπει να γυρίσουν
την παρέα να διαλύσουν. Στα μπαστού-
νια ακουμπούνε και μ' ένα ώχ θα σηκω-
θούνε.

Λίγο θα κοντοσταθούνε, καληνύχτα για
να πούνε κι αύριο την ίδια ώρα στο προ-
σήλιο να βρεθούνε.

Ν. Τζουμέρκας

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Στις 11 Σεπτεμβρίου άνοιξαν τα Σχολεία με τον καθιερωμένο αγιασμό. Στο Γυμνάσιο-Λύκειο παρέστησαν ο Μητροπολίτης κ. Σεβαστιανός και ο Δήμαρχος κ. Γουσγούνης.

• Με το γνωστό «ντελάλημα» του γραφικού Στεφανάκη άνοιξε το πατροπαράδοτο «παζαρόπουλο» στις 20 Σεπτεμβρη και έκλεισε στις 26. Οι πραμάτειες άρχιζαν από την άκρη της πλατείας και τέλειωναν κοντά στην είσοδο της Αναγν. Σχολής και ως την άκρη της πλατείας Φρεζή.

Οι Παζαριώτες-σύμφωνα με τις δικές τους εκτιμήσεις-δούλεψαν καλά· σ' αυτό βοήθησε και η καλοκαιρία που επικράτησε εκείνες τις μέρες. Τα έσοδα του Δήμου ήταν 2 εκατομ. δρχ. περίπου.

• Στις 4 Οκτωβρίου άσπρισαν όλες οι ψηλές βουνοκορφές της Επαρχίας μας· στη Φούρκα και σ' άλλα ορεινά χωριά έπεσαν τα πρώτα χιόνια. Η θερμοκρασία κατέβηκε στους 4 βαθμούς και λίγες μέρες αργότερα 7,8,9,10 του μήνα έπεσαν αρκετές βροχές.

• Εκδρομή στο Βελβεντό Κοζάνης πραγματοποίησε στις 8/10 ο Σύλλογος Γυναικών Κόνιτσας.

• 202.400 δρχ. απέδωσε ο έρανος του Ερυθρού Σταυρού που έγινε στην Κόνιτσα στις 12/10.

• Στις 14/10 άρχισαν για πέμπτο χρόνο τα μαθήματα μουσικής (ακορντεόν-αρμόνιο-κιθάρα) από τους μουσικούς Γιώργο Πρεβεζιάνο και Δημήτρη Κούρτη.

• Σε μικρή απόσταση από τα σφαγεία της Κόνιτσας ξέφυγε-λόγω ολισθηρότητας του δρόμου-το αυτοκίνητο που οδηγούσε η Αγγελική Ζήκα, συζ. του Κων/νου, 58 ετών, από την Εξοχή και έπεσε σε γκρεμό.

Τραυματίστηκε η οδηγός και η Αλεξάνδρα Παππά-61 ετών-από την Εξοχή.

• Την Κυριακή 10 Σεπτεμβρίου, έγινε στο Ναό του Αγ. Κοσμά η χειροτονία του Διάκου Νικολάου Χατζηνικολάου σε Πρεσβύτερο και Αρχιμανδρίτη.

• Απόπειρα διάρρηξης έγινε στο Ναό του Αγ. Κοσμά αλλά ευτυχώς απέτυχε γιατί οι διαρρήκτες δεν μπόρεσαν να παραβιάσουν την πόρτα.

Συνεστίαση της Τ.Ο. ΠΑ.Σ.Ο.Κ. Κόνιτσας έγινε στα «Πλατανάκια» στις 21/10

Στη συνεστίαση παραβρέθηκαν οι υποψήφιοι βουλευτές του Κινήματος: Αργύρης Βαγγέλης, Βαρτζιώτης Βασίλης, Γκλίναβος Λευτέρης και Μωραϊτης Γιώργιος, μέλος της Κεντρικής Επιτροπής του ΠΑΣΟΚ Ντίνος Σιάκαρης, που ήταν κεντρικός ομιλητής, κλιμάκιο του κινήματος Ιωαννίνων, το μέλος της Νομαρχιακής Επιτροπής Αλέκος Φαρμάκης, ο νομαρχιακός σύμβουλος Μ. Χατζηεφραιμίδης και πολλοί φίλοι και μέλη του κινήματος από την Κόνιτσα και τα γύρω χωριά.

Ακολούθησε ολονύκτιο ξεφάντωμα με το συγκρότημα Κ. Χαλκιά από τη Βούρμπιανη.

• Προεκλογική ομιλία είχε η Ν.Δ. στην Κεντρική Πλατεία της Κόνιτσας. Παραβρέθηκαν οι υποψήφιοι βουλευτές κ. κ. Αβέρωφ, Γερογιάννης, Γεωργιάδης, Καλογιάννης, Λώρας, Χαραλαμπόπουλος.

• Με ομιλίες πατριωτικού περιεχομένου σε όλα τα σχολεία, άρχισαν οι εκδηλώσεις για το γιορτασμό της 28ης Οκτωβρίου 1940.

Οι μαθητές Γυμνασίου - Λυκείου, συγκεντρώθηκαν το πρωί της παραμονής στο αμφιθέατρο του Δήμου και αφού έγινε η απονομή των βραβείων - αριστείων στους αριστεύοντες μαθητές, η χορωδία έψαλε ύμνους και τραγούδια, παίχθηκαν επίκαιρα σκέτς και πραγματοποιήθηκε ομιλία από το φιλόλογο κ. Ακ. Μήτση.

Ύστερα από τις πιο πάνω εκδηλώσεις, έγινε επιμνημόσυνη δέηση στο παρεκκλήσιο του Αγ. Αθανασίου και οι μαθητές κατέθεσαν σταφάνια στο κοντινό μνημείο πεσόντων του 1940.

• Την 28η έγινε η Δοξολογία στο Ναό του Αγ. Κοσμά, παρουσία του Δεσπότη και όλων των Αρχών, μαθητών και πλήθους κόσμου. Στις 11,30 επιμνημόσυνη δέηση και κατάθεση στεφανιών από Αρχές, Συλλόγους κ.α στο μνημείο έξω από το Δημαρχείο.

11.45 Παρέλαση μαθητών όλων των Σχολείων και τμήματος Στρατού, στην Κεντρική Πλατεία.

Στις 12.15 εκφωνήθηκε ο Πανηγυρικός της ημέρας, στην αίθουσα τελετών του Δήμου, από τη φιλόλογο κ. Ελένη Καραγιάννη.

Ακολούθησε δεξίωση στο Δήμο και στη Στρ. Λέσχη, ενώ το απόγευμα στην Κεντρ. Πλατεία της πόλης, μαθητές και μαθήτριες χόρεψαν υπό τους ήχους λαϊκών οργάνων παραδοσιακούς χορούς. Τις φετινές εκδηλώσεις παρακολούθησαν και ο πρώην Υπ. Εξωτερικών κ. Παπούλιας, καθώς και ο αντιδήμαρχος Αθηνών κ. Μιχαλολιάκος. Το απόγευμα, από τα κατηχ. Σχολεία, δόθηκε παράσταση - όπως κάθε χρόνο - κι έτσι έκλεισαν οι φετινές εκδηλώσεις της Εθν. Επετείου.

• Στις 27/10, το Παράρτημα της Π.Ε.Α.Ε.Α. Κόνιτσας, γιόρτασε σε συνεστίαση που έγινε στο κέντρο «Δέντρο» την Επέτειο απελευθέρωσης της Κόνιτσας από τις γερμανικές δυνάμεις Κατοχής (16/10/1944). Παραβρέθηκαν αντιστασικοί από διάφορες οργανώσεις και αντιπρόσωπος από την πανελλήνια οργάνωση, ο κ. Γ. Ζωίδης ο οποίος και μίλησε στη συγκέντρωση. Ο κ. Ζωίδης στην Κατοχή, ήταν υπεύθυνος και καθοδηγητής στην περιοχή μας απ' το ξεκίνημα της Εθν. Αντίστασης.

1. Αν κάποιος βαδίζει στις παρυφές του δάσους που αρχίζει από την Αγία Βαρβάρα και εκτείνεται κατά μήκος του δρόμου προς Άι Θανάση, θα κάνει μερικές απογοητευτικές διαπιστώσεις.

Πολλά δέντρα-κυρίως γράβος είναι κομμένα (με πριόνι).

Κάποιοι ξυλεύονται από το απαγορευμένο δάσος και συνάμα κόβουν κλωνάρια για να ταΐσουν με το κλαδί τα μανάρια τους.

Το ίδιο γίνεται και στους πρόποδες του Άι-Λιά. Νομίζουμε ότι ο Δήμος και το Δασαρχείο πρέπει να δραστηριοποιηθούν το ταχύτερο, πριν καταστραφεί το δάσος.

Αυτό είναι το στολίδι της Κόνιτσας και όχι μόνο πρέπει να ληφθούν προστατευτικά μέτρα για τη διατήρησή του, αλλά παράλληλα να γίνονται από μαθητές, Συλλόγους, Στρατό κ.α. συνεχείς δεντροφυτεύσεις, ώστε σε μερικές δεκαετίες να γίνει και ο Άι-Λιας καταπράσινος όπως είναι και το απέναντι βουνό.

2. ΓΙΑ ΤΟΝ ΟΧΕΤΟ που συγκεντρώνει από το κέντρο της Κόνιτσας τα λύμματα των βόθρων και τα σκορπίζει στα Γραβίτσια, είχαμε ξαναγράψει και στο παρελθό, αλλά «ούτε φωνή -ούτε ακρόαση».

Έτσι, στην Κόνιτσα έχουμε τους προνομιούχους του Κέντρου και τους κατοικούντες κοντά στα ρέματα (όπου περνάει ο αγωγός), οι οποίοι δεν υποβλήθηκαν σε κανένα έξοδο για κατασκευή βόθρου και διοχετεύουν τα βρωμολύμματα κατευθείαν στον αγωγό. Οι άλλοι κάτοικοι-οι πολλοί- είναι υποχρεωμένοι να φτιάχνουν βόθρους στα σπίτια τους δαπανώντας αρκετά χρήματα για την κατασκευή και για το περιοδικό άδειασμά τους· επιπλέον έχουν και τις συνέπειες από τα μεταφερόμενα λύμματα.

Αναμφισβήτητα το πρόβλημα είναι σοβαρό και δεν υποστηρίζουμε ότι μπορεί να λυθεί ως δια μαγείας.

Πιστεύουμε, όμως, ότι αν υπάρξει η βούληση μπορεί ο Δήμος να τακτοποιήσει λογικά και δίκαια το ζήτημα, χωρίς να μολύνεται η περιοχή και να ευνοείται μια μερίδα πολιτών εις βάρος των υπολοίπων.

Αφορμή από ένα σχόλιο του περιοδικού «ΚΟΝΙΤΣΑ»

Παίρνοντας αφορμή από ένα σχόλιο του περιοδικού «ΚΟΝΙΤΣΑ» (τευχ. 27), σχετικά με το μνημόσυνο του μισαλλόδοξου παρελθόντος το οποίο έγινε με τις ευλογίες του Δεσπότη της Κόνιτσας, ήθελα να προσθέσω κι εγώ λίγα λόγια:

Εύχομαι σαν χριστιανός Ορθόδοξος να φωτίσει ο Πανάγαθος θεός το Δεσπότη κ. Σεβαστιανό να συμμορφωθεί προς τις 10 Εντολές και ιδιαίτερα στην Εντολή «Αγαπάτε αλλήλους» γιατί αρκετούς Κονιτσιώτες απομάκρυνε από την εκκλησία διακηρύσσοντας αντιχριστιανικά λόγια και συνθήματα μισαλλοδοξίας.

*Ευχαριστώ
για τη φιλοξενία
Θωμάς Σπανός*

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Γεννήσεις

Ο Σταύρος και η Ανδρομάχη Κίτσιου, στην Αθήνα απόχτησαν στις 11-9 κοριτσάκι.

Βαπτίσεις

• Στις 17/9/89 βάπτισαν στην Κόνιτσα το κοριτσάκι τους, ο Νίκος και η Γιώτα Παπακώστα. Ανάδοχοι ήταν, ο Ιάκωβος Ζούνης και ο Χαριτάκης Παπαϊωάννου, που έδωσαν στη νεοβάπτιστη το όνομα Ευθαλία - Χαρά.

• Ο Γιώργος και η Μαρία Κολόκα βάπτισαν το αγοράκι τους στις 7/10 στην Κολόβρυση. Το νεοβάπτιστο πήρε το όνομα Κοσμάς.

• Την ίδια μέρα, στο ίδιο χωριό, ο Δημήτρης και η Αργυρώ Κολόκα βάπτισαν το αγοράκι τους δίνοντας το όνομα Παναγιώτης.

• Ο Σταύρος και η Φωτεινή Μπούσμπουλα βάπτισαν στην Κόνιτσα το αγοράκι τους στις 6/8/89. Όνομα νεοβάπτιστου Ηλίας.

Γάμοι:

Παντρεύτηκαν: Ο Νίκος Αναγνώστου και η Νίκη Σιδηροπούλου, στη Θεσσαλονίκη, στις 29-7-89.

• Στις 2-9, ο Σπύρος Τσινώλης και η Γιάννα Κανατζά στην Αθήνα.

• Στην Καρδίτσα, ο Νίκος Αναστάσης από την Καλλιθέα και η Γεωργία Εξάρχου από την Καρδίτσα, στις 16-9.

• Στις 17-9 η Αγλαΐα Κώτσικου και ο Παντελής Κούκος, στην Χαλκίδα.

• Στα Γιάννινα την 30-9 ο Αριστομένης Φώτης και η Μαρία Αναγνώστου.

• Στο Δίστρατο, ο Γιώργος Ε. Πίσπας και η Αικατερίνη Ν. Μάιπα, στις 14/10. Ο γάμος έγινε παραδοσιακός με τρικούβερτο γλέντι.

Θάνατοι

• Στις 28-9 πέθανε στη Βήσανη ο Ιερέας Βασίλειος Δάκας 94 ετών και κηδεύτηκε στην ιδιαίτερη πατρίδα του Αγ. Κοσμά Πωγωνίου.

• Το θάνατο βρήκε, ο Λάζαρος Λιόγκος και η γυναίκα του Μαίρη από το Γανναδιό Κόνιτσας, σε αυτοκινητιστικό δυστύχημα κοντά στο Ξυλόκαστρο την 8-10. Κηδεύτηκαν στις 10-10 στα Γιάννενα.

• Στις 3/9 πέθανε στην Αθήνα ο Δημήτριος Παγανιάς από το Δίστρατο 64 ετών και κηδεύτηκε στο χωριό του.

• Στο Δίστρατο σκοτώθηκε στις 8/10 ο Γρηγόρης Ρόφτσιας, 87 ετών, πέφτοντας από μια καρυδιά καθώς ράβδιζε τα καρύδια.

- Στις 13/10 πέθανε στα Γιάννινα και κηδεύτηκε την επόμενη μέρα στην Κόνιτσα ο Μιχάλης Τσιρώνης, ηλικίας 59 ετών.
- Πέθανε στην Αθήνα και κηδεύτηκε στο χωριό του Πουρνιά στις 16/10 ο δάσκαλος Χριστόδουλος Χριστίδης ηλικίας 68 ετών.
- Στην Κόνιτσα πέθανε και κηδεύτηκε στις 19/10 ο Βασίλης Παναγιωτίδης, ετών 94.
- Πέθανε στην Αθήνα και κηδεύτηκε στο χωριό του Παλαιοσέλι στις 23/10, ο Χρήστος Μιχότας, ετών 70
- Πέθανε στα Γιάννινα και κηδεύτηκε στο χωριό του Μεσοβούνι, στις 24/10, ο Βασίλης Κυργιάννης, ετών 82. Ο εκλιπών ήταν πατέρας της Πόπης Κυργιάννη και πεθερός του Γιώργου Μπούρη, που υπηρέτησαν ως δάσκαλοι στην Κόνιτσα για πολλά χρόνια.
- Στις 24/10, πέθανε στο Ελεύθερο η Αικατερίνη Σακκά, ηλικίας 84 ετών
- Στις 28/10 πέθανε στη Θεσσαλονίκη και κηδεύτηκε στο χωριό της Μελισσόπετρα, η Αγγελική Α. Κοτοπούλου, ετών 36.
- Πέθανε στην Κόνιτσα στις 30/10, ο Ιερέας Γεώργιος Σ. Κολιός και κηδεύτηκε στο χωριό του Μολυβδοσκεπάστο στις 31/10. Ο εκλιπών ήταν 90 ετών.

Συνδρομητές

	Δρχ.
Πούλιου Καλλιόπη Η.Π.Α.	1000
Χατζηρούμπης Δημήτριος Ζαΐρ ..	6.000
Ζήκας Κων/νος Γερμανία	2.500
Δάλλας Παναγιώτης Η.Π.Α.	3.000
	Δρχ.
Ρούβαλη Λεμονιά Κόνιτσα	500
Πρόκος Βασίλειος Καλλιθέα	500
Ρούμπας Νικόλαος Αθήνα	1.000
Μουκοβίνας Κώστας Μεσοβούνι ..	500
Μπάκας Βασίλειος Θεσ/νίκη	1.000
Μούχος Νικόλαος Αθήνα	1.000
Σχοινάς Νικόλαος Αθήνα	5.000
Ζδράβος Αρίστιπος Αθήνα	500

Νάτσης Αχιλλέας Αθήνα	1.000
Κούγκουλης Φίλιππος Ιωάννινα ...	500
Κόντος Απόστολος Αθήνα	1.000
Δήσιος Γεώργιος Κόνιτσα	500
Ράπτης Ευθύμιος Αθήνα	1.000
Βαφόπουλος Γρηγόριος	
Αλεξανδρούπολη	1.000
Γέγιος Κων/νος Ιωάννινα	500
Παπαχρήστου Βαγγέλης	
Ιωάννινα	1.000
Κότινα Λευκοθέα Αθήνα	500
Σπανός Θωμάς Αθήνα	1.000
Πορφύρης Σωκράτης Αθήνα	1.000
Πορφύρης Ιωάννης Αθήνα	1.000
Τσίμας Νικόλαος Αθήνα	500
Παπανικολάου Μαριάνθη	1.000
Παναγιωτίδη Ιοκάστη Ιωάννινα .	2.000
Σούρλας Κων/νος Ιωάννινα	1.000
Σούρλας Ελευθέριος Ιωάννινα ...	1.000
Σούρλας Σ. Επαμεινώντας	
Ιωάννινα	1.000
Σούρλας Βασίλειος Αθήνα	1.000
Βλάχος Ι. Ματθαίος Κόνιτσα	1.000
Παναγιωτίδης Α. Δημήτριος	
Αθήνα	500
Μάϊπας Σωτήριος Αίγινα	500
Μπλιθικιώτης Βασίλειος Αγρίνιο	1.000
Μάνθος Νικόλαος Κόνιτσα	1.000
Ιερ. Αντωνιάδης Φώτιος Οξυά	500
Γαϊτανίδης Μάκης Κόνιτσα	500
Μουλαϊδης Θωμάς Κόνιτσα	1.000
Κούγιας Παναγιώτης Κόνιτσα ...	1.000
Κατής Χρήστος Κόνιτσα	500
Κουρτίνοσ Βασίλειος	
Παλαιοσέλι	1.000
Τσιλίφης Κων/νος Τράπεζα	500
Φουνταράς Κώστας Κόνιτσα	1.000
Μανέκα Άρτεμις Ιωάννινα	2.000
Δάλλας Δημήτριος Κόνιτσα	1.000
Παπαγιαννόπουλος Ιωάννης	
Ιωάννινα	1.000
Τσάγκας Βασίλειος Πλαγιά	500
Γκουντουβά Νίκη Αθήνα	1.000
Ζήνδρος Βασίλειος Κόνιτσα	1.000
Καλαϊτζή-Τόγκα Βεατρίκη	
Αθήνα	1.000
Ευαγγέλου Ουρανία Κόνιτσα	1.500
Τζιότζιος Μιχαήλ Λάρισα	1.500

HOTEL "ΑΩΟΣ", RESTAURANT - BAR

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΗΛΙΘΙΚΙΩΤΗΣ

ΧΛΜ. ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΔΟΥ ΚΟΝΙΤΣΑΣ — ΚΟΖΑΝΗΣ
ΚΟΝΙΤΣΑ — ΤΗΛ. (0655) 22079

ΕΙΡΗΝΗ ΣΤΑΜΑΤΑΚΗ - ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ
ΕΙΔ. ΠΑΘΟΛΟΓΟΣ - ΚΑΡΔΙΟΛΟΓΟΣ
ΔΙΔΑΚΤΩΡ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΔΥΤ. ΒΕΡΟΛΙΝΟΥ

ΙΑΤΡΕΙΟ: ΘΕΜΙΔΟΣ 4 ΜΑΡΟΥΣΙ
ΟΙΚΙΑ: ΦΛΟΙΑΣ 23 »
ΔΕΧΕΤΑΙ: ΔΕΥΤΕΡΑ - ΤΕΤΑΡΤΗ
ΚΑΙ ΠΕΜΠΤΗ 6 - 8 ΜΜ
ΜΕ ΡΑΝΤΕΒΟΥ

ΤΗΛ. ΙΑΤΡ. 80 24 122
80 69 013
ΤΗΛ. ΝΟΣ. 68 27 940

ΣΠΥΡΙΔΟΥΛΑ Π. ΜΗΤΡΗ
ΧΕΙΡΟΥΡΓΟΣ ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΟΣ

Α ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ 343
ΑΧΑΡΝΕΣ
ΤΗΛ. 23 17 279

ΔΕΧΕΤΑΙ: ΠΡΩΙ 9.00 - 1.00
ΑΠΟΓ. 5.00 - 8.00
ΕΚΤΟΣ ΤΕΤΑΡΤΗΣ ΑΠΟΓΕΥΜΑ

Ξενώνας με 39 κρεβάτια - έργο της
Αδελφότητας Κερασοβιτών Αθηνών,
λειτουργεί στο Κεράσοβο. Τηλεφ. 0655 -
41.307.

Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν ν' α-
πευθύνονται και στην Αθήνα: κ. Ζάρα
τηλ. 8026395.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Γ. ΡΕΝΤΖΟΣ
Χειρουργός Οδοντίατρος

ΕΦΡΑΣΗ 8
ΜΠΑΛΝΙΩΝΑ

ΤΗΛ. ΙΑΤΡΕΙΟΥ 39.817
- ΣΠΙΤΙΟΥ 70.153

Δέχεται καθημερινό: Πρωί 9.30 - 12 — Απογευμα 5.0 - 9.30
και Σάββατο 8.30 π.μ. - 1.30 μ.μ. με ραντεβού

ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ
Δημήτριος Ν. Καζαμίας
Εμ. Μπενάκη 24
Τηλ. 3627 - 725

ΜΙΧΑΗΛ ΒΑΣ. ΡΕΒΑΣ
ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ

ΚΩΝ/ΠΟΛΕΩΣ 22
ΤΗΛ. 426.951

ΠΑΤΡΑ

Δ^ο ΚΩΣΤΑΣ Β. ΝΟΥΤΣΗΣ
ΔΕΡΜΑΤΟΛΟΓΟΣ - ΑΦΡΟΔΙΣΙΟΛΟΓΟΣ
Τ ΙΑΤΡΟΣ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΥ «ΑΝΔΡΕΟΥ ΣΥΓΓΡΟΥ»
ΕΠΙΜΕΛ ΝΟΣΙΟΚ «ΛΟΙΜΩΔΩΝ ΝΟΣΩΝ»

ΙΑΤΡΕΙΟ ΣΟΛΩΝΟΣ 66
(ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΑΠΟ ΤΗ ΝΟΜΙΚΗ ΣΧΟΛΗ)
ΤΗΛ 3602 966 (106 80)
ΔΕΧΕΤΑΙ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ 5 - 8 ΜΜ
ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΤΟ ΣΑΒΒΑΤΟ

ΟΙΚΙΑ ΚΑΙΣΙΑΝΔΡΑΣ 10
ΑΠΟ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ
ΤΗΛ 9701 285

«ΚΟΝΙΤΣΑ»
Ε.Π.Ε.
ΣΥΝΕΡΓΕΙΟ
ΔΟΜΙΚΩΝ
ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑ

ΜΠΟΥΛΤΟΖΕΣ - ΦΟΡΤΩΤΕΣ ΤΣΑΠΕΣ
ΚΟΜΠΡΕΣΕΡ - GRADAR - ΟΔΟΣΤΡΩΤΗΡΕΣ
ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ ΛΑΤΟΜΕΙΟΥ
ΗΛΕΚΤΡΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ - ΣΥΓΚ/ΣΕΙΣ ΓΕΝΙΚΩΣ

ΣΩΤ. ΛΩΤΟΣ & Β. ΧΑΤΖΗΜΕΛΕΤΙΟΥ
ΑΝΤΙΓΟΝΗΣ 10 - ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΠΑΛΑΤΩΝΟΣ
ΤΗΛ 5138315